

Folklór v hudebních činnostech v mateřské škole

Adéla Dostoupilová

Bakalářská práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Adéla Dostoupilová
Osobní číslo: H20982
Studijní program: B0112P300001 Učitelství pro mateřské školy
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Folklor v hudebních činnostech v mateřské škole

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o hudebních činnostech v předškolním vzdělávání.
Vymezení teoretických východisek zaměřených na zařazení folklóru do hudebních činností v mateřské škole.
Zpracování sady hudebních aktivit s využitím folklóru.
Realizace a ověřování sady hudebních aktivit ve vybrané mateřské škole.
Evaluace aktivit, zpracování závěrů a doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Biber, K. (2016). The effects of folk dance training on 5-6 years children's physical and social development. *Journal of Education and Training Studies*, 4(11), 213–226.
- Huiyu, G. (2018). Advances in Social Science, Education and Humanities Research, volume 264. In J. Li, & S. Song (Ed.), *A Study on the Educational Strategy of Using Folktales in Kindergarten* (s. 757–760). Xi'an: Atlantis Press.
- Kubecová, M., & Brettscheiderová, V. (2018). *Taneční činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
- Lišková, M. (2012). *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
- Večerková, E. (2015). *Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře*. Praha: Vyšehrad.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Libuše Jelénková, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **18. listopadu 2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **28. dubna 2023**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Mgr. Marcela Janíková, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 18. listopadu 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 3.4.2023

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce je aplikačního charakteru. Celá práce se blíže zabývá využitím folklóru v hudebních činnostech v mateřské škole. Teoretická část sestává z vymezení základních pojmů problematiky. Dále pak se zaměřuje na začlenění folklóru do hudebních činností v rámci předškolního vzdělávání. V poslední kapitole jsou přiblíženy jednotlivé svátky a slavnosti pojící se k městu, kde se nachází mateřská škola, kde byla aplikována sada aktivit. Na tuto kapitolu plynule navazuje praktická část práce. Ta se zaměřuje na sadu aktivit, ve které zpracovávám vybrané folklórní události a realizuji je v rámci hudebních činností. Sada aktivit byla evaluována v konkrétní mateřské škole a následně byla vypracována doporučení pro praxi mateřských škol.

Klíčová slova: folklór, tradice, hudební činnosti

ABSTRACT

The thesis has a character of analytic application. The whole thesis takes a closer look at the use of folklore in kindergarten musical activities. The theoretical part consists of defining the basic concepts of the given issue. It also focuses on the integration of folklore into musical activities in preschool education. In the last chapter, various holidays and festivals associated with the town where the kindergarten is located are presented to which a set of activities has been applied. This chapter is smoothly followed by the practical part of the thesis. The latter chapter focuses on a set of activities in which I elaborate on selected folklore events and implement them within the framework of musical activities. The set of activities has been evaluated in a specific kindergarten, and subsequently recommendations for kindergarten practice have been developed.

Keywords: folklore, traditions, musical activities

Chtěla bych moc poděkovat především paní Mgr. Libuši Jelénkové, Ph.D. za odborné vedení, čas a ochotné jednání, které mi na každé konzultaci věnovala. Dále bych také chtěla poděkovat paní učitelce z mateřské školy, která mi poskytla mnoho cenných rad do praxe.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 FOLKLÓR.....	12
1.1 VYMEZENÍ POJMU FOLKLÓR	12
1.2 DĚLENÍ FOLKLÓRU	13
1.2.1 Slovesný folklór	13
1.2.2 Hudební folklór	14
1.2.3 Taneční folklór	14
1.3 TRADICE.....	15
1.4 ZVYKY A OBYČEJE.....	15
2 HUDEBNÍ ČINNOSTI V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ.....	17
2.1 HUDEBNÍ VÝVOJ DÍTĚTE	17
2.2 POSLECHOVÉ ČINNOSTI	18
2.3 PĚVECKÉ ČINNOSTI.....	19
2.4 INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI	20
2.5 HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI.....	21
3 PROPOJENÍ FOLKLÓRU V HUDEBNÍCH ČINNOSTECH V MATEŘSKÉ ŠKOLE	22
3.1 FOLKLÓR V PĚVECKÝCH ČINNOSTECH.....	22
3.2 FOLKLÓR V INSTRUMENTÁLNÍCH ČINNOSTECH.....	22
3.3 FOLKLÓR V POSLECHOVÝCH ČINNOSTECH.....	23
3.4 FOLKLÓR V HUDEBNĚ POHYBOVÝCH ČINNOSTECH	24
4 VYBRANÉ FOLKLÓRNÍ UDÁLOSTI JAKO VÝCHODISKA PRO HUDEBNÍ ČINNOSTI.....	26
4.1 OSTATKY	26
4.2 KROJOVANÉ HODY	27
4.3 VINOBRANÍ.....	28
4.4 ŠTĚPÁNSKÁ KOLEDA	29
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	30
5 SADA HUDEBNÍCH AKTIVIT S UPLATNĚNÍM FOLKLÓRU.....	31
5.1 TYP APLIKACE	31
5.2 ZDŮVODNĚNÍ ZÁMĚRŮ APLIKACE	31
5.3 CÍLE SADY AKTIVIT	32
5.4 CÍLOVÉ KOMPETENCE.....	32
5.5 VZDĚLÁVACÍ OBSAH	33

5.6	ČASOVÉ PARAMETRY	33
5.7	PROSTŘEDÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY	34
5.8	CHARAKTERISTIKA DĚTÍ.....	34
5.9	REALIZACE SADY HUDEBNÍCH AKTIVIT	35
5.9.1	Píseň K vinobraní	37
5.9.2	Hra na hotaře	39
5.9.3	Poslech vánočních koled	40
5.9.4	Štěpánská koleda ve Velkých Pavlovicích.....	42
5.9.5	Tanec vrtěná	45
5.9.6	Tradiční zavádka	47
5.9.7	Hudebně pohybová hra Kdo nedělá to, co já	49
5.9.8	Metlový tanec	50
6	EVALUACE.....	53
6.1	SEBEREFLEXE AKTIVIT	53
6.1.1	Píseň K vinobraní	53
6.1.2	Hra Na hotaře	53
6.1.3	Poslech vánočních koled	54
6.1.4	Štěpánská koleda ve Velkých Pavlovicích.....	54
6.1.5	Tanec vrtěná	55
6.1.6	Tradiční zavádka	55
6.1.7	Hudebně pohybová hra Kdo nedělá to, co já	55
6.1.8	Metlový tanec	56
6.2	REFLEXE ZE STRANY UČITELKY	56
6.2.1	Píseň K vinobraní	56
6.2.2	Hra Na hotaře	57
6.2.3	Poslech vánočních koled	57
6.2.4	Štěpánská koleda ve Velkých Pavlovicích.....	57
6.2.5	Tanec vrtěná	58
6.2.6	Tradiční zavádka	58
6.2.7	Hudebně pohybová hra Kdo nedělá to, co já	59
6.2.8	Metlový tanec	59
6.3	POROVNÁNÍ SEBEREFLEXE A REFLEXE ZE STRANY UČITELKY	59
6.4	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	61
	ZÁVĚR	62
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	63
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	67
	SEZNAM TABULEK.....	68
	SEZNAM PŘÍLOH.....	69
	SEZNAM OBRÁZKŮ	70

ÚVOD

Toto téma bakalářské práce jsem si zvolila z toho důvodu, protože bych chtěla více integrovat folklór v hudebních činnostech v mateřských školách. Zároveň je mi tematika folklóru velmi blízká. Již od mého dětství jsem byla vychovávána k lásce k folklóru. Celá rodina totiž vždy ctíla tradice a zvyky a účastnila se či se podílela na organizaci slavností v naší obci. Zároveň jsem také vyrůstala v hudebně podnětném prostředí. Rodiče a prarodiče mi zpívali a pouštěli mi lidové písně. K hudbě a tanci jsem byla vedena i v mateřské škole, kde jsem navštěvovala folklórní kroužek, který vedla sama mateřská škola. S tímto folklórním kroužkem jsme s dětmi vystupovali na řadě folklórních slavností nejen ve Velkých Pavlovicích, ale také i na Folklórním festivalu *Kraj beze stínu* v Krumvíři.

Celkově se tato bakalářská práce zabývá implementováním folklóru do hudebních činností v mateřské škole. Cílem teoretické části je definovat základní pojmy v oblasti folklóru a hudebních činností v mateřské škole, dále pak popsat propojení folklóru s hudebními činnostmi v mateřské škole a představit vybrané folklórní události ve Velkých Pavlovicích. Teoretická část má celkem čtyři kapitoly. První kapitola z vymezení z jednoho z ústředních pojmů této práce, a to pojmu folklór, který je pak zde dále dělen. Vedle folklóru jsou zde blíže vymezeny pojmy tradice a zvyky, které jsou folklóru velmi blízké. Druhá kapitola byla věnována vymezením pojmu hudební činnost a pojmům s ním spjaté. Dále pak je zde popsán hudební vývoj dítěte, a to od prenatálního období až po předškolní věk dítěte. Tato kapitola také pojednává o jednotlivých kategoriích hudebních činností využitelných v předškolním vzdělávání. Ve třetí kapitole je přiblíženo propojení jednotlivých hudebních činností s folklórem. Poslední tedy čtvrtá kapitola teoretické části se zaměřuje již na vybrané svátky a slavnosti ve Velkých Pavlovicích, které jsou zde detailněji popsány. Tato kapitola plynule navazuje na praktickou část bakalářské práce. Cílem praktické části je zaprvé navrhnout sadu aktivit zaměřenou na folklór v hudebních činnostech v mateřské škole, dále pak ověřit sadu aktivit v prostředí vybrané mateřské školy a evaluovat sadu aktivit a zpracovat doporučení pro praxi mateřských škol. Krom případných kroků podrobně popisují obsah aktivit, následně líčím realizaci aktivit což vyústí v evaluaci aktivit, která se skládá ze sebereflexe aktivit a reflexe aktivit ze strany učitelky. Na závěr je zde ještě vypracováno doporučení pro praxi pro další využití sady aktivit v mateřských školách.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 FOLKLÓR

V první kapitole vysvětluji jeden ze stěžejních pojmů mé bakalářské práce a tím je pojem folklór. Vedle vymezení pojmu folklór zde také uvádím jeho dělení. Jelikož s folklórem jsou také velmi spjaté pojmy tradice, zvyky a obyčeje, rozhodla jsem se, že je také vymezím a odůvodním rozdíly mezi nimi.

1.1 Vymezení pojmu folklór

Folklór je nedílnou součástí lidové kultury a přesněji spadá pod nematnou (nemateriální) kulturu. Cílem nematné kultury je uspokojení nematných neboli duchovních potřeb každého jedince. Kromě folklóru se do nematné kultury řadí např. zvyky, tradice či různé obřady spojené s náboženstvím či přírodními silami (Blahůšek et al., 2011).

Jako první byl pojem *folklore* použit v roce 1846 W. J. Thomsem a to v rámci názvu článku jednoho britského časopisu. Do našeho jazyka lze slovo volně přeložit jako *vědomosti lidu* (Tyllner, 2010).

Význam pojmu se však měnil a více se rozebral do detailů. Tyllner (2010, s. 80) pojímá folklór jako: „osobité, formálně a obsahově vyhraněné projevy hudební, slovesné, taneční a dramatické kultury těsně spojené se způsobem života, tradicemi a myšlením venkovského zemědělského obyvatelstva, nižších vrstev městského lidu...“ Zde si lze povšimnout propojenosti jednotlivých kultur, které se prolínají s životem lidí nehledě na jejich věk či jejich profesi.

Holubová (2011) pojímá folklór dvěma způsoby. V prvním případě lze hovořit o folklóru jako o určitém způsobu komunikace mezi lidmi. V rámci tohoto způsobu komunikace se mezi lidmi předávají různá vyprávění, pohádky, pověsti či historky. Ty se postupem času stávají známými až klasickými. Druhým způsobem, jak lze vymezit pojem folklór, se váže k oblasti publicistiky. Zde pojem vystihuje chování ve společnosti, které je opakované, stereotypní a očekávané. Toto chování bývá pro svoji častou neúčelnost a nadbytečnost ironizováno a zlehčováno. Obě varianty významu folklóru mají společné jádro – jedná se o určité opakující projevy chování ve společnosti.

V rámci celé České republiky, není folklór uplatňovaný ve stejné míře. V některých částech země se tamější folklórní projevy nezachovaly, a to z různých důvodů. Naproti tomu v některých regionech je možné sledovat pevné sepjetí folklóru s životem lidí. Folklór je zde významnou součástí běžného života, a to napříč generacemi. Lidé touží po zachování

atmosféry „dávných dobrých časů“ a chtějí se osvobodit od každodenních těžkostí. (Janeček, 2011; Leščák & Sirovátka, 1982).

1.2 Dělení folklóru

V publikacích se lze setkat s různým dělením folklóru. V rámci mé bakalářské práce jsem se zde rozhodla uvést takové dělení folklóru, které se ve většině publikací opakuje a je také nejsrozumitelnější.

1.2.1 Slovesný folklór

Slovesný folklór (dále jen s. f.) nebo také ústní lidová nebo jen lidová slovesnost spočívá ve tvoření slovesných obsahů prostřednictvím anonymního a spontánního ústního podání. S. f. zahrnuje útvary epické, lyrické, prozaické, dramatické a veršované (Jančár et al., 2000).

V dnešní době je neustále možné se setkat s předáváním těchto specifických obsahů v rámci komunikace tváří v tvář, avšak v rámci četnosti začalo převažovat předávání folklórních obsahů prostřednictvím vzdělávacích institucí nebo komunikačních médií (Janeček, 2011).

Podle Jančára et al., (2000) se s. f. dělí do pěti skupin:

- **lidová próza**-patří zde legendy, pověsti, lidové pohádky, humorné historky
- **lidové písně**-pouze jejich obsah textu
- **malé folklórní formy**-pranostiky, přísloví, hádanky
- **lidové divadelní hry**-obchůzkové, obřadní, loutkové, dětské, scénky
- **dětský folklór**

Lidové pohádky hrají důležitou roli v rámci folklóru dané oblasti či národa. Podstatné jsou i pro náš vlastní život, jelikož se z nich lidé mohou sami do budoucna poučit. Lidové pohádky jsou velmi účinné pro vzdělávání a výchovu dětí. Nejen, že se u dětí v rámci těchto pohádek rozvíjí řečové schopnosti, ale také si díky hrdinům vštěpují podvědomí dobrých činů a vlastností. Díky lidovým pohádkám děti samy poznávají svoji národní kulturu a folklór ze země či z daného regionu, odkud pocházejí (Huiyu, 2018).

1.2.1.1 Dětský folklór

S folklórem se lze především setkat v prostředí dospělých jedinců, ale jeho projevy můžeme nalézt i u dětí. Folkloristé d. f. vydělují na dvě části. První část byla nazvána jako *folklór pro děti*. Toto pojmenování pramení z potřeby seznamovat děti s kulturou dané oblasti,

ve které žijí. Další potřebou je správným směrem ovlivňovat dětský vývoj. O tyto náležitosti se stará nositel a zprostředkovatel folklóru (dospělý jedinec). Spadají zde hry pro děti, které pozitivním směrem ovlivňují jeho vývoj (dětské hry spjaté s hrou na tělo). Druhou částí je *folklór dětí*, do kterého patří různé skladby s folklórní tematikou (Bittnerová, 2011).

Schauerová (2007) uvádí, že by dospělí měli děti vést k utváření vztahu k folklóru. Tento vztah může být také utvářen v tzv. *dětských folklórních souborech*. Tyto soubory mají jistý výchovný potenciál, jelikož vedoucí (dospělý) se snaží dětem či mládeži předat určité dovednosti či schopnosti, které si mají osvojit. Dalším cílem je pochopit hodnotu kultury daného regionu a chápat ji jako nedílnou součást našeho kulturního dědictví. Tyto cíle lze naplnit prostřednictvím výchovný procesu, jenž se sestává ze tří oblastí. První oblast zahrnuje pozorování kulturních projevů dětmi. Následuje osvojování si dovedností týkající se představování procesu-zde se začíná u dítěte uchovávat daná tradice. Poslední oblast představuje získání vědomého postoje, kdy si dítě uvědomí, že každá tradice nese důležitou hodnotu v kultuře.

1.2.2 Hudební folklór

Hudební folklór (lidová hudba) zahrnuje vícero oblastí v naší kultuře. Za prvé jsou to tance nebo písně spojené s různými událostmi (např. vinobraní, ostatky, hody). Další oblast představují hudební projevy spojené s rodinnými či obřadními příležitostmi (svatby, narozeniny, pohřby). Na tyto příležitosti bývají často zvány různé folklórní muziky. Ty hrají povětšinou lidové písně typické pro oblast, odkud dechová hudba pochází (Motlová, 2016).

Lidová píseň je neodmyslitelnou součástí hudebního folklóru. Lidová píseň se odlišuje od ostatních písní svými charakteristickými znaky. Prvním ze znaků je ten, že není znám autor dané písně. Mezi další znaky můžeme uvést např. to, že hlavně v minulosti byla charakteristická pro venkovský lid anebo, že jsou předávány prostřednictvím lidí či dokonce celých generací dál a dál (Pecháček, 2013).

1.2.3 Taneční folklór

Nedílnou součástí tanečního folklóru je tanec. Jeho kořeny sahají až k 17. století, kdy se postupně začal formovat. Tehdy byl tanec spojován s množstvím obřadních rituálů, a proto byl odsuzován církevními hodnostmi. Ze 20. století se prostřednictvím spisů z archivů dostávají do společnosti spisy o tehdejších událostech. Zde jsou také popsány např. historické podoby krojů, nebo dobové lidové tance. Díky tomu se lidé mohou dozvědět

i o některých tancích, se kterými se již ani nemohou běžně setkat (Jančár & Krist, 2007, podle Pavlicová, 2012).

V dnešní době je možné se blíže seznámit s nespočtým množstvím lidových tanců. Lidové tance jsou často reprezentované prostřednictvím folklorních souborů reprezentující tance z různých regionů. O to, aby však byly jednotlivé lidové tance zachovány by se měli starat i zástupci z regionu původu daného lidového tance. Povětšinou se tak děje při specifických folklorních slavnostech typických pro daný region (krojované hody, ostatky), ale i v rámci regionálních slavností (např. Kraj beze stínu v Krumvíři) či u tzv. besed u cimbálu (Jančár et al., 2000).

1.3 Tradice

Tradice mají nezastupitelné postavení v lidové kultuře. Termín tradice je již tak vžitý v naší kultuře, že někteří lidé by možná měli potíže tento pojem blíže charakterizovat.

Dle Jančára, Krista, Soukupa, Tyllnera a Uherka (2011, s. 98) je tradice vymezena jako: „předávání kulturních, duchovních, sociálních i nemateriálních hodnot z generace na generaci.“ Obdobným způsobem pojem charakterizuje Jandourek (2012, s. 239): „jsou to vzorce chování předávané mezi předchůdci a následníky.“ Jak již ze zmíněných citací vyplývá, slovo tradice může být považováno jako odkaz z minulosti do přítomnosti. Tradice se posuzují na základě jejich častého výskytu, podle dlouhodobého uskutečňování, nebo podle jejich obliby-to znamená, že to, co je uznáváno v jednom regionu, nemusí být uznáváno již v druhém (Jančár et al., 2011; Jandourek, 2012).

1.4 Zvyky a obyčeje

Zvyky mají s tradicemi velkou spojitost. Problém však nastává tehdy, když je mezi nimi hledán rozdíl. Zvyk je možné vymežit jako: „místně sdílená a ustálená forma chování a jednání, osvojovaná pravidelným opakováním“ (Jančár et al., 2011, s. 103). Zvyky (společně s rituály a obyčejí) jsou podstatnou složkou tradic. Hlavní rozdíl mezi tradicemi a zvyky je tedy takový, že zvyky, které jsou předávané po několik let mezi lidmi se později mohou stát tradicemi (Jančár et al., 2011).

Termín *obyčej* je významem velmi podobný zvyku. To je nejspíše důvod, proč řada autorů označuje tato slova jako synonyma. Nyní zde představím, jak je obyčej pojímán různými autory: „obyčej je komplexnější vzorec chování, který se vytváří opakováním určitých činností v určitých sociálních situacích ve skupině s dlouhodobějším, kontinuálním trváním,

většinou v lokální komunitě“ (Vodáková, 2017). Jančár et al., (2011, s. 77) obyčej vymezuje podobným způsobem: „obyčej je tradicí určený způsob sociokulturního chování, jednání a komunikace podle ustáleného vzoru, utvářející vědomí identity, kontinuity a solidarity-společenství.“ Je zde zmíněná velká propojenost se zvykem, avšak je zde uvedeno zdůvodnění, proč se nejedná o synonymum. Zvyk je zde totiž spojován nejen se společenskými aspekty, ale také s přejímáním a dodržováním mravních či estetických norem (Jančár et al., 2011; Vodáková, 2017).

Vodáková (2017) uvádí, že příkladem obyčeje je např. specifický oděv na danou slavnost (např. oblékání kroje na krojované hody či krojový ples), dále pak jsou to různé tradiční slavnosti, které se pořádají v přesně danou dobu apod.

2 HUDEBNÍ ČINNOSTI V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

V této kapitole představuji nejprve hudební vývoj dítěte, který je v rámci bližšího porozumění hudebních činností předškolního věku důležitý. Dále zde vymezuji základní pojmy a také rozdělení hudebních činností na jednotlivé kategorie.

2.1 Hudební vývoj dítěte

S hudbou se setkává každý již od velmi útlého věku. Avšak asi jen menšina lidí si uvědomuje, že se s ní člověk „seznamuje“ ještě dříve, než spatří svět. Prvním důležitým mezníkem před narozením dítěte je třetí až čtvrtý měsíc. Plod začíná být schopný vnímat různé zvuky pocházející z matčina těla (např. zpěv, řeč, tlukot srdce). V rámci druhého mezníku pak dítě ve fetálním období začíná rozlišovat hlasy blízkých osob a také hudbu (Lecanuet, 1996, podle Franěk, 2007; Vágnerová & Lisá, 2021).

Když si matka zpívá, vibrace bránice umožňují se s jejím dítětem dorozumívat. Dítě ke konci těhotenství je schopné rozpoznat hlas matky a její emoční rozpoložení (Jurkovič, 2012; Righetti, 2000, podle Langmeier & Krejčířová, 2006).

Po narození je dítě schopné vnímat a rozlišovat zvuky. Dalším znakem tohoto období je schopnost rozpoznání ženského a mužského hlasu. V šesti měsících je kojeneček schopný rozlišit, ze kterého směru daný zvuk pochází a reaguje na to otočením hlavy na stranu vnímání zvuku. Dítě dokáže vnímat různou podobu zvuku, přičemž mezi ty nejpříjemnější patří lidský hlas. Proto je dobré, aby na něj lidé mluvili či mu zpívali (Thorová, 2015).

Hudba slouží také k utišení či uspaní dítěte. Nejúčinnějším nástrojem je však ten, když sama matka dítěti zpívá. Není to však pouze jen matka, která s dítětem prostřednictvím těchto forem dítěti věnuje. Jedná se také samozřejmě i o otce dítěte a jeho nejbližší rodinné příslušníky. Prostřednictvím těchto aktivit se postupně utváří pozitivní vztah dítěte s těmito jedinci (Jurkovič, 2012).

Dítě po vstupu do MŠ se začíná seznamovat s mnoha dalšími hudebními aktivitami. Ty jsou zaměřené na rozvoj vnímání rytmu u dítěte nebo na rozvoj sluchové diferenciaci (rozpoznávání hudebních nástrojů ve skladbě, rozpoznávání hlasů kamarádů). Dále pak se zde děti setkávají s aktivitami hudebně pohybovými (tematické tanečky, hry spojené s tempem hudby) ale i s instrumentálními činnostmi (rytmizování písní s hudebními nástroji-např. ozvučnými dřívky, trianglem, bubínkem apod.) (Bednářová & Šmardová, 2022).

Nyní je potřebné si vymezit, co tento pojem hudební činnost znamená. Nejprve však k pojmu činnost. Jedná se o: „základní projev člověka, který zahrnuje v sobě chování, jednání a prožívání v jejich hodnotě“ (Kolář, Raudenská, Rymešová, Šikulová, & Vališová, 2012, s. 25). Činnosti neprobíhají jen tak samy o sobě, ale navzájem se ovlivňují a interagují. Díky různým činnostem se jedinec může rozvíjet po mnoha stránkách (Kolář et al., 2012).

Často je však tento pojem zaměňován s termínem *aktivita*. Spíše však než o jejich souznačnost se jedná o vzájemnou provázanost. Podle Průchy a Vetešky (2014) jsou aktivity seskupením činností, při kterých je potřebné, aby byl člověk samostatný, iniciativní a vyžadují efektivní práci na nich.

H. č. lze celkově vyjádřit slovy: „jedná se o vlastní komunikaci jedince s hudbou, která probíhá ve sféře percepční, reprodukční či produkční a je charakterizována nejenom psychickými, ale i behaviorálními obsahy“ (Sedlák & Váňová, 2013, s. 48). Jedná se tedy o činnosti, při jejichž průběhu jsou navzájem propojené jednotlivé oblasti (Sedlák & Váňová, 2013).

H. č. jsou v předškolním vzdělávání jednou z nejdůležitějších součástí. Každý den se dítě v MŠ obvykle setkává s hudební činností různého zaměření. Buďto se může soustředit na zpěv, nebo na různé hudebně-pohybové činnosti. Vítány jsou v MŠ také poslechové činnosti nebo činnosti instrumentální. Nyní zde toto dělení hudebních činností rozeberu podrobněji.

2.2 Poslechové činnosti

Někdy si člověk ani neuvědomuje, jak často a kde všude se s hudbou setkává. Jelikož je dnešní prostředí tak přehlcené hudbou, lze hovořit o tzv. *hudebním smogu*. Jedná se o takové prostředí, ve kterém se nachází často zbytečná zvuková kulisa (Lišková, 2012; Raková, Štíplová, & Tichá, 2016).

Nepříznivým důsledkem hudebního smogu je pak otupění sluchového orgánu nastává tak jeho nadměrné přetížení bránící se podvědomým ignorováním okolních zvuků. To má pak vliv na citlivost sluchového vnímání (Tichá & Raková, 2014).

Z výše zmíněných bodů vyplývá, že je důležité se tomuto riziku bránit již v brzkém věku. Lidé by neměli nezapomínat na ochranu sluchového ústrojí i u dětí. Dlouhodobě vnímaný hluk pomalu ohrožuje jejich sluch. Pro to, aby dítě hudbu dokázalo plnohodnotně vnímat je dobré využít opakovaně chvíle ticha. Protože jen v tichu jedinec dokáže plně vnímat i drobné

zvuky z okolního prostředí. Teprve po tom je dítě schopné pozorně poslouchat (Raková et al., 2016).

K poslechovým činnostem pro děti předškolního věku se doporučuje přistupovat postupně. Do MŠ se doporučuje začlenit tzv. *sluchovou výchovu*, jejímž cílem je rozvíjet hudební paměť, hudební sluch či celkově podporovat hudební představy dětí. Velmi častými úvodními poslechovými aktivitami bývá rozlišování a rozeznávání různých zvuků (např. zvuky zvířat, zvuky vycházející z předmětů, známé hlasy osob dítěti) (Lišková, 2012).

Raková et al., (2016) uvádějí, že předtím, než se dítě má naučit zpívat čistě musí být schopné naslouchat a rozpoznávat rozličné zvuky vycházející z vnějšího prostředí nebo, které dítě zvládne vytvořit samo. Na počátku je vhodné pokládat dítěti úkoly od těch nejjednodušších, ale také brát v úvahu v rámci výběru zájmy dětí.

2.3 Pěvecké činnosti

Pěvecké činnosti jsou pojímány jako jedny z nejpoužívatelnějších h. č. v prostředí MŠ. Učitelka si totiž může tuto formu činnosti využít téměř při každé příležitosti. Téměř na každou příležitost se totiž nalezne nějaká tematická píseň. Ta může mít různou funkci. Za prvé ji lze využít jako doprovod dětí k tanci či jinému pohybu anebo jako motivační nástroj k činnostem. Zpěv v MŠ má i funkci relaxační, kdy učitelka může zvolit svůj zpěv při odpoledním odpočinku. Může jimi však být také navozena lepší atmosféra ve třídě. Děti si často také zpívají své oblíbené písně jen tak v průběhu dne (Kubecová, 2017).

Není však pravidlem, že každé dítě zpěv vyhledává. Za vinou může stát málo hudebně podnětné prostředí. Toto prostředí může mít za následek narušení vývoje dítěte (Lišková, 2012).

Učitelky se mohou setkávat v MŠ i s tím, že některé dítě odmítá zpívat kvůli tomu, že byl jeho zpěv někým kritizován (např. pro jeho hlasitost). Se zvýšenou rezonancí hlasu dítěte v prostorách souvisí jeho proporcionalita těla. Díky disproportionality těla, kdy hlava je v poměru těla větší, krátké hlasivky spíše rezonují v hlavě než v malém hrudníku, proto je hlas často důrazný až ostrý. Tyto děti většinou nezpívají ani zřetelně nemluví. Jejich hlas se nepohybuje v různých výškách čili jejich mluva i zpěv se skládá z pár tónů střední polohy. Dechové a hlasové ústrojí není zatěžováno tak, jak by mělo – ochabuje a přestává být funkční (Tichá, 2009).

Je tedy důležité se zamýšlet nad postupem zdokonalování hlasu. Podle Rakové et al., (2016) by dítě nejprve mělo procvičovat svůj sluch, aby dokázalo vnímat a následně i rozlišovat

jednotlivé tóny. Současně s tímto procvičováním sluchu je dobré počít s procvičováním hlasu dítěte ke zpěvu. Vhodné je například, když dítě svým hlasem napodobuje různé zvuky z okolí (*housle-fidli fidli*) nebo zvířata (*slepice-ko-ko-ko-dák*). Důležité je však dítě vést k tomu, aby si s těmito zvuky různě s hlasem pohrávalo, aby zvuky nebyly jednotvárné. Další důležitostí je vedení dětí k napodobování zvuků ve vyšší poloze jejich hlasu. Pouze na těchto vyšších tónech je možné se s dítětem rozezpívat a k předejití zmíněnému „mručení“.

Nezbytnou součástí pěvecké činnosti je správné dýchání. To se odvíjí od toho, jaké má dítě postavení těla. Tuto činnost totiž není dobré provádět v jakékoliv pozici. Především by měla být sledována poloha hlavy, ramen, zad, dolních končetin a také břicha (Pehelová, 2017).

2.4 Instrumentální činnosti

S prvními projevy instrumentálních činností se lze setkat mezi prvním a druhým rokem života. Dítě začíná vyhledávat různé pohyby, které vytváří zvuk. V tomto věkovém období se začíná hovořit o prvních projevech tzv. *hry na tělo*. V rámci první hry na tělo matka vede pohyby dítěte vlastníma rukama. Jedná se o různé pohrávání si s prsty, pažemi či nohami a dále pak o tleskání dlaněmi do stehů (Jurkovič, 2012).

Lišková (2012) uvádí, že k další před úrovní instrumentálních činností se také řadí manipulování s různými hračkami se zvukovým doprovodem. Dochází tak k rozvoji představivosti a fantazie, tvořivosti a také k seznamování dítěte s různými zvuky v jeho blízkosti. Postupem času by dospělý měl začít pozornost dítěte přeměřovat k lehce ovladatelným hudebním nástrojům.

V prostředí MŠ bývají často využívány nástroje z tzv. *Orffova instrumentáře*, jehož součástí jsou ozvučné dřívka, bubínky, triangel, činely, škrabky nebo metalofon. Cílem takového instrumentáře je prostřednictvím manipulování s nástroji se zbavit veškeré negativní energie a vést jedince k dobré náladě (Šimanovský, 2011).

Na základě výše uvedeného lze říci, že v MŠ je důležité děti s hudebními činnostmi postupně seznamovat. V tomto případě je možné hovořit o tzv. *elementární hudební výchově*. Cílem není bezchybná interpretace písně na hudební nástroj, ale spíše se jedná o samotný prožitek z dané činnosti. Prostřednictvím takovýchto činností mohou děti snáze vyjádřit své emoce a pocity. Dítě se také prostřednictvím nich učí, jak být ohleduplný a citlivý k druhým (Lišková, 2012).

Lze konstatovat, že hudební nástroj se v rámci instrumentálních činností v MŠ může stát i prostředkem ke komunikaci jak verbální, tak i nonverbální (např. rytmický doprovod říkadel, vyjádření emocí pomocí hudebního nástroje) (Růžicková, 2017).

2.5 Hudebně pohybové činnosti

Hudebně pohybové činnosti (též dětské tance či taneční činnosti) jsou nedílnou součástí h. č. V rámci pojmu se jedná o propojení hudební a pohybové složky. Proto jsou cíle těchto činností zaměřené na dvě oblasti. V rámci první oblasti je cílem zdokonalovat pohybové činnosti. Jejich doprovodem se většinou stává hudba, která děti lépe motivuje k činnostem. Druhá (převažující) oblast se specifikuje na stránku hudební. Zde je cílem, aby jedinec dokázal svým pohybem vyjadřovat hudbu. Obě oblasti tedy navzájem doplňují, obohacují a tím se ještě více zkvalitňují (Brettschneiderová & Kubecová, 2018; Dvořáková, 2011).

Tento druh h. č. je také častý v rámci aktivit v MŠ. Podle Liškové (2012) je pohyb jednou z přirozeností jedince. V rámci předškolního věku je pohyb součástí každodenního života dítěte. Jedná se o různé aktivity doprovázené pohybem. Takovéto aktivity jsou předmětem tzv. *hudebně pohybové výchovy*. Prostřednictvím ní se děti rozvíjejí jak po stránce hudební, tak i estetické.

S tímto názorem souhlasí i Dvořáková (2011), která také zmiňuje důležitost estetičnosti v rámci těchto činností (ladnost pohybu). V rámci těchto činností se u dětí rozvíjí rytmické cítění, vnímání dynamiky, orientace v prostoru, tak ale i pohybová paměť v rámci nácviku a realizace jednotlivých choreografií.

Z mého pohledu je potřeba se snažit všechny druhy h. č. využívat v podobné míře. Každá z nich dítě může rozvíjet po jiné stránce a také je důležité brát v úvahu odlišnou preferenci druhů činností u samotných dětí. Avšak všechny z nich se dají využít v rámci různých svátků a tradic, tudíž je možné je využívat v rámci rozpětí celého roku.

3 PROPOJENÍ FOLKLÓRU V HUDEBNÍCH ČINNOSTECH V MATEŘSKÉ ŠKOLE

V této kapitole jsem rozpracovala, jak je možné propojit folklór s hudebními činnostmi, a to jak v obecné rovině, tak i v prostředí mateřské školy. Níže představuji, jaké má spojitosti folklór v rámci pěveckých instrumentálních, poslechových a hudebně pohybových činností.

3.1 Folklór v pěveckých činnostech

Zpěv písní k lidskému životu neochvějně patří, jelikož člověka doprovází od jeho narození až po smrt. Lidové písně se pojily buďto k určitým slavnostem či událostem, ale také ke každodennímu životu. Píseň sloužila dříve k vyjádření pocitů, když se lidé cítili smutně či rozzlobeně – zazpívali si o tom, aby jim bylo lépe. Naopak prostřednictvím písní lidé projevovali také i radost z daných situací. V lidových písních se také odráží specifická dané doby – jedná se informace o dobovém oděvu, vojenské službě či o mravních principech (Motlová, 2016).

Lidové písně se do dnešní doby dostaly prostřednictvím přenášení z generace na generaci. Mezigenerační přenos je pro existenci lidových písní velmi důležitý, a proto je nezbytné, aby s nimi byly seznamovány i děti předškolního věku.

V rámci prostředí MŠ se děti s lidovými písněmi velmi často setkávají. Samozřejmě ne všechny lidové písně jsou vhodné pro zařazení do MŠ. Proto by učitelka měla dbát vždy na to, aby písně byly pro děti srozumitelné a blízké tématem. Mnoho lidových písní bývá položeno v tónině, která je pro děti v dosti nízké poloze. Při výběru písní dětem by se učitelka měla orientovat na tónový prostor jednočárkované oktávy. Doporučuje se také volit písně, ve kterých se melodie v několika úsecích opakuje a je tudíž pro děti jednodušší si danou melodii zapamatovat (Lišková, 2012).

Prostřednictvím lidových písní si děti mohou blíže uvědomovat svoji identitu – že někam patří. Díky lidovým písním dítě poznává dávné tradice, ale i každodenní život jeho předků. Lidové písně také umožňují dětem si postupně vytvářet vztah k folklóru dané oblasti země (Jurkovič, 2011).

3.2 Folklór v instrumentálních činnostech

Další nedílnou součástí folklóru jsou instrumentální činnosti, které spočívají ve hře na rozličné hudební nástroje. Nejdříve si hudební nástroje lidé vyráběli sami z toho, co právě

měli k dispozici-jednalo se o jednoduché nástroje, které si lidé vyráběli z různých přírodních materiálů a svou povahou spadaly pod nástroje rytmické. Poté se začaly vyrábět nástroje o něco propracovanější. Spadají sem nástroje využívané i dnes v rámci velikonoční obchůzky. Patří zde řehtačky, klepačky či trakaře (Jančár et al., 2000).

V dnešní době se instrumentální činnosti v rámci folklóru objevují především v rámci cimbálových či dechových muzik, které jsou odedávna součástí lidových slavností (hody). Specifický je hudební nástroj v rámci ostatkového průvodu, kterým je *vozezbouch*, jehož hlavní část tvoří dřevěná tyč opatřená strunou, která je napnutá na malý buben (Motlová, 2016).

V rámci mateřské školy lze instrumentální činnosti také zaměřit folklórním směrem. Škála takového využití instrumentálních činností je široká-může se jednat o pouhé rytmizování lidových písní, přes jednoduchý hudební doprovod k dramatisaci určité tradice nebo k výrobě primitivních hudebních nástrojů samotnými dětmi.

Před samotným nácvikem instrumentální činnosti by vždy učitelka měla vybrat takovou píseň, která bude přiměřená schopnostem dětí a bude pro ně něčím zajímavá. Nácvik instrumentálních činností by měl být pro děti dostatečně výrazný (např. podle gesta či intenzity hlasu učitelky dítě dokáže rozeznat, kde se nachází pomlka) (Růžičková, 2017).

3.3 Folklór v poslechových činnostech

Jak jsem již zmínila, hudba je nedílnou součástí života každého jedince. Pokud je však důraz kladen na folklór v poslechových činnostech, zde se především ubírá směr na poslech folklórně zaměřených skladeb. Prožitek z poslechu je ještě intenzivnější a člověk může cítit na vlastní kůži atmosféru jednotlivých lidových písní.

Obsah lidových písní se odlišoval podle území, kde vznikly. Lišit se mohou svojí tematikou, melodií a samozřejmě nářečím dané oblasti (Čechy-melodie s textem nejsou na sebe navázány, důležitý hudební doprovod; východní Morava a Valašsko-zbojnické a pracovní písně; Slovácko-tématem láska, vojna, víno) (Jančár et al., 2000; Motlová, 2016).

V rámci MŠ by se mělo pohlížet na poslech jako na nástroj rozvoje dítěte v různých oblastech (např. v rámci představitosti a fantazie, myšlení či jeho emocionality). Učitelka v MŠ by měla především volit poslech takových skladeb, které jsou vhodné pro věkovou kategorii dětí. Měla by spíše upřednostňovat živě reprodukované písně, protože z jejich poslechu mají děti silnější zážitek. (Lišková, 2012).

Vhodné je také zařadit do chodu MŠ i různé koncerty, které jsou spojené s folklórem, avšak jsou pro děti věkově přiměřené. Například repertoár písní by měl být speciálně uzpůsoben věku dětí. Jelikož děti předškolního věku nejsou schopné udržet po celou dobu pozornost, je důležité hudební ukázky prolínat zajímavým slovem (Lišková, 2012).

Využívaná v MŠ by měla být také i hudba nahraná na různých zařízeních. Děti se prostřednictvím ní mohou lépe koncentrovat na poslech a nebudou je vyrušovat ostatní vlivy (např. kroje, muzikanti, zpěváci). Učitelka může využít v rámci poslechu různých aktivit, při kterých není fixována na hru na hudební nástroj. Jedinou nevýhodou tohoto typu poslechu je, že nahrávka skladby nemusí být vždy kvalitní. Zde se tedy apeluje na učitelku, aby zvolila kvalitní nahrávku (Lišková, 2012).

3.4 Folklór v hudebně pohybových činnostech

Hudebně pohybové činnosti (taneční činnosti) mají ve folklóru své nezastupitelné místo. V rámci propojenosti této kategorie hudebních činností s folklórem se především jedná o spojitost s lidovým tancem. (Brettschneiderová & Kubecová, 2018).

Některé starobylé tance se dochovaly i do dnešních dob-jedná se o podobu tance, v rámci které tančí po kruhu několik tanečníků, kteří u toho zpívají. V dnešní době se s touto podobou tance lze setkat v rámci známých lidových tanců jako je například mečový tanec *Pod šable* (tanec spjatý s Ostatky) nebo také mužský tanec *Hošije* z regionu Podluží. Oba tyto tance spadají pod tzv. *tance skákavé* kam je řazen i tanec *Verbuňk*, který má původ spjatý s odvodem mladých mužů na vojnu (Motlová, 2016).

S lidovým tancem je důležité jedince seznamovat již v dětství. Brettschneiderová & Kubecová (2018) uvádí, že hudebně pohybové aktivity by se měly odvíjet od lidového tance. Začít je důležité s jednoduchými kroky, které budou doplněné tematickou lidovou písní, která musí být přiměřena danému věku dětí. Víceero tanců může učitelka zahrnovat pod regionální tradice nebo zvyky. Tato sdružení tanců na dané téma (např. krojované hody) mohou být poté součástí besídek v MŠ nebo v rámci různých vystoupení např. na danou slavnost. Nedílnou součástí těchto vystoupení jsou rekvizity a kostýmy. V případě folklórně orientovaného představení se jedná buďto o dětskou napodobeninu krojů či kostýmy spjaté s danou tradicí. Rekvizity jsou buďto již předem určeny (Morana v rámci vynášení Morany, šavle na Podšablový tanec) nebo se jedná o rekvizity, které ožíví danou scénu (šátky, košťata, panenky).

To, že je lidový tanec v rámci předškolního věku dítěte velmi prospěšným, uvádí i Biber (2016) ve výzkumu, ve kterém posuzoval vliv lidového tance na dvě skupiny dětí předškolního věku, z nichž jedna měla pravidelné hodiny lidového tance. Z výsledků výzkumného šetření vyplynulo, že lidový tanec má opravdu pozitivní vliv na fyzický a duševní vývoj dětí a na rozvoj sociálních dovedností dětí.

4 VYBRANÉ FOLKLÓRNÍ UDÁLOSTI JAKO VÝCHODISKA PRO HUDEBNÍ ČINNOSTI

V této kapitole budou chronologicky rozvedeny vybrané folklórní události, které se konají v průběhu roku ve městě Velké Pavlovice. Ty jsou zároveň také základem pro praktickou část práce. Na úvod je určitě vhodné si ve stručnosti toto město představit.

Velké Pavlovice jsou obcí v okrese Břeclav v Jihomoravském kraji. Město spadá v rámci regionální oblasti do jižní části oblasti Hanáckého Slovácka, které je velmi bohaté na zvyky a tradice. Mezi významné tradice či svátky, které se v městě každoročně slaví patří především ostatky, krojované hody, vinobraní a v závěru roku štěpánská koleda (Bellan, 2014; Kordiovský et al., 2002).

4.1 Ostatky

Masopust jinak označovaný jako *ostatky* nebo *fašaňk*, je svátek, který nemá původní křesťanskou tradici. Jeho datování připadá na každý rok různě a odvíjí se od data Velikonoc. Specificky se o ostatcích mluví především v rámci tří dnů před Popeleční středou (Kupcová, Nádvořníková, Růžičková, Svobodová, & Vondrušová, 2016).

Jak již z názvu Masopust („maso“ a „pustit“) vypovídá, tento svátek byl spojen s velkým množstvím zabijaček. Byl to také čas bujarých zábav a veselí, jelikož to byla dříve pro lidi poslední možnost si dopřát dobrého jídla a pobavit se před postní dobou (Motlová, 2016).

První den ostatků byl nazván jako Tučný (tlustý) čtvrtek. Jedná se o poslední čtvrtek před ostatky, který je charakteristický hodováním-lidé pekli různé druhy masa či se pořádaly zabijačky a vše zapíjeli pivem. Povídá se, že v tento den by člověk měl co nejvíce pít a jíst, aby byl po celý rok zdravý a silný (Šottnerová, 2009).

K tomuto dnu se s největší pravděpodobností váže taneční hra s názvem, *Kdo nedělá to, co já*. Jelínková (1955) uvádí, že hra má původ ve Velkých Pavlovicích a lidé ji dříve hráli buďto v rámci svateb nebo ostatků. Tato hra spočívá v tom, že to, co předvede první tanečník, musí po něm všichni opakovat-i v případě, že je vede pryč z budovy či do potoka.

Neděle před ostatky se nazývala jako „taneční“ (pořádány taneční zábavy). V pondělí před ostatky se pořádal tzv. *Mužovský bál*, kterého se mohli zúčastnit pouze ženatí muži a vdané ženy. V oblasti Hanáckého Slovácka (tudíž i ve Velkých Pavlovicích) však tato zábava byla pro všechny-tudíž i pro svobodné (A. Mrštík & V. Mrštík, 1958; Šottnerová, 2009).

Ostatkové úterý je den, který si pod tímto svátkem každý hned představí. V tento den lidé vycházejí z domu v různých maskách či krojích a společně pak obcházejí obec v rámci ostatkového průvodu (Šottnerová, 2009).

Ostatkový průvod ve Velkých Pavlovicích byl započat již v dopoledních hodinách. V ostatkovém průvodu chodili pouze muži a zpravidla se jednalo o zaměstnance statků. Ti měli na sobě rozmanité převleky a společně s harmonikářem obcházeli domy a za zazpívání a zatancování dostávali jak sladké (boží milosti, koblihy) tak i slané pochutiny (uzeniny). Večerní zábava pokračovala v hospodě, kde se konala zábava končící s pochováním basy, které symbolicky představuje zakončení ostatků (Kordiovský et al., 2002).

V dnešní době se již ostatky ve Velkých Pavlovicích posunuly na nejbližší sobotu k datumu Ostatkovému úterý. Ostatkový průvod se již jako v dřívějších dobách nekoná v dopoledních nýbrž v odpoledních hodinách. Ostatkový průvod obchází vinaře v městě a u každého domu zatančí tanec *Pod šable*. Ostatky poté pokračují večerní zábavou v místní Sokolovně, kde se poté pochovává basa.

4.2 Krojované hody

Krojované hody patří mezi nejvýznamnější kulturní události na jihovýchodní a jižní Moravě. Pojem hody má stejný původ významu jako posvícení, které je typické pro Čechy. Jedná se totiž o slavnost, v rámci které lidé oslavují úrodu za celý rok a také světce, kterému je zasvěcený kostel v dané obci. *Posvícení* tedy vychází ze slova *posvěcení* a *hody* ze slova *hod* neboli sváteční den. Hody jsou tedy slavností křesťanskou (Motlová, 2016).

Ve Velkých Pavlovicích jsou krojované hody vrcholnou událostí roku. Hody jsou zde původně spjaté s oslavou světce kostela (panny Marie) a také s oslavou pořádanou za dobré žně. Hody tedy na základě tohoto svátku začínají nejbližší neděli k 15. srpnu. Pořádání krojovaných hodů má na starost především krojovaná chasa. Jedná se velkou skupinu mladých lidí, kteří se od začátku července starají o přichystání hodů. V čele chasy a také hlavní „organizátoři“ hodů jsou stárci a jejich stárky (Velkopavlovické hody, 2010).

Hody jsou započaty *hodovou nedělí*, která se považuje za hlavní hodový den. Tento den začíná ranní mši v kostele, kde chlapi chodí v krojích. Po mši chlapi z chasy jdou požádat pana starostu o povolení hodů a poté zvat celé město na hody. V odpoledních hodinách se všichni sejdou u první stárky, od které se začíná průvod krojovaných městem. Hodová

zábava se poté nachází za místní Sokolovnou. Tento den je především typický příjezdem chas z okolních obcí (Velkopavlovické hody, 2010).

Dalším dnem je *hodové pondělí*. To se nese v duchu starodávného obřadního tance zvaný *zavádka*, která je doprovázená nápěvem vycházející z humorných historek o stárcích a sklepnících. Zavádkový krok vypadá tak, že nejprve tanečník vykročí vpřed pravou nohou a levou nohu vzápětí přisune k pravé. Poté udělá výpon. Tímto zavádkovým krokem se dostane až ke své tanečnici. Poté se sobě ukloní, přičemž smekne svůj klobouk. Následně tanečnici chytne za pravou ruku a otočí ji. Poté zavádkovým krokem stále v držení projdou po kruhu tanečního parketu. Poté se děvčata zavádí k tanci i s ostatními muži (zavádka-zavádět) (Jelínková, 1955; Kordiovský et al., 2002).

Hodové úterý se maličko odlišuje od dnů předešlých. Oproti ostatním dnům, kdy dívky mají různé barvy krojů, dnes jdou všechny v bílém kroji. Tento hodový den patří tzv. ženáčům, což jsou ženatí muži a jejich manželky, kteří za svobodna také chodili v kroji. Po večeři jsou zvoleni staří stárci a staří sklepníci, kteří se od této chvíle do půlnoci musí starat o zábavu. Posledním hodovým dozvukem jsou tzv. *Hodky* (Velkopavlovické hody, 2010).

4.3 Vinobraní

Slovo vinobraní má dvojí význam. Buďto se jím označuje již samotný sběr hroznů nebo slavnost, která se pořádá na počest úspěšné sklizně hroznů. Ve vinařských oblastech je vinobraní považováno za jednu z vrcholných událostí roku (Motlová, 2016; Šottnerová, 2009).

Vinobraní je spjaté s různými tradicemi. Mezi tu nejznámější patří *Zarážení hory*. Tato tradice však není spjatá se samotnou sklizní, ale především s dobou po svátku Nanebevzetí Panny Marie-v tuto dobu povětšinou hrozny dozrávají (Frolec, 1974, podle Večerková, 2015).

Ve Velkých Pavlovicích má vinobraní dlouhou tradici. Ta zde probíhala v minulosti tak, že se našla tyč asi pět metrů vysoká a její vrcholek byl ozdoben lučním kvítím a dvěma hrozny. Poté zde přítomní obcházení tuto tyč, a to celkem třikrát. Následně se přítomní pomodlili, aby byl vinohrad ochraňován (Kordiovský et al., 2002).

Po modlitbě následovalo označení tyče starostou třemi kříži a hora byla pokropena svčenu vodou. Poté si všichni účastníci stoupli vedle sebe do řady a následovalo vystřelení z pušek na všechny světové strany, a to také celkem třikrát (Göth, 1933, podle Večerková, 2015).

Po obřadu se všichni setkali v místní hospodě, kde se zvolili hotaři, což byli muži, kteří měli hlídat vinohrady. Kdo do něj po tuto dobu vstoupil, musel zaplatit pokutu. Výjimku měly pouze děti a těhotné ženy. Od roku 1923 se začala objevovat v rámci vinobraní humorná scénka *Zaklúkání (zarážení) hory*, která se dochovala i do dnešní doby. Součástí slavnosti vinobraní je od tohoto roku ve Velkých Pavlovicích i slavnostní průvod obcí v čele s koňmi, krojovanými páry, z nichž první dva páry vedle sebe v řadě nesly několika kilový bílý a modrý hrozen složený z velkého množství malých hroznů (Šebestová, 2022).

4.4 Štěpánská koleda

Štěpánská koleda je součástí svátku svatého Štěpána, který se každý rok slaví 26. prosince. Svatý Štěpán byl křesťanský kazatel, který obdarovával rád chudé, z čehož vychází dnešní tradice koledování (Večerková, 2015).

Štěpánská koleda spočívá v ochůzce domů mladými muži nebo dětmi. Toto uskupení se měnilo jak dobou, tak se liší i v rámci jednotlivých regionů. V případě koledování dětí se jednalo o chudé děti, které si v rámci koledy vysloužili alespoň nějaké jídlo (Kupcová et al., 2016).

Po koledování v mnoha obcích následovaly štěpánské zábavy. Ty byly pořádány především z toho důvodu, že pacholkům končila služba u statkářů, a proto si užívali svobody, kterou měli pouze do nového roku – s tím je spjaté heslo: *na Štěpána není pána* (Motlová, 2016).

Svátek svatého Štěpána má dlouhodobou tradici i ve Velkých Pavlovicích. Specifickým zvykem zde bylo ráno to, že se hospodář musel obléknout dříve než jeho žena, protože jinak by musel platit tzv. *daň za podání gati*. Tento zvyk však nyní již není tolik znám. Tradice, která se však každý rok opakuje je ta, že je sloužena v kostele mše za mládence. Koledování je však možné vidět i dnes ve Velkých Pavlovicích. V dnešní době již však nechodí krojovaní chlapi po všech jejich známých. V dřívějších dobách po koledách ve Velkých Pavlovicích chodily i děti. Některé skupinky chodily pouze k příbuzným a ty druhé (chudé děti) chodily po všech domech (Šebestová, 2022).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 SADA HUDEBNÍCH AKTIVIT S UPLATNĚNÍM FOLKLÓRU

V této kapitole blíže představuji sadu aktivit zaměřenou na folklórní události z Velkých Pavlovic. Cílem praktické části je navrhnout sadu aktivit zaměřenou na folklór v hudebních činnostech v mateřské škole, ověřit sadu aktivit v prostředí vybrané mateřské školy a evaluovat sadu aktivit. A posledním cílem je zpracovat doporučení pro praxi mateřských škol. Také zde uvádím cíle a cílové kompetence, které se k sadě aktivit váží. Vyjadřuji se také o časovém plánu jednotlivých aktivit, o prostředí mateřské školy, ve které jsem jednotlivé aktivity realizovala. Opomenuta zde není ani charakteristika dětí, které aktivity realizovaly.

5.1 Typ aplikace

Aktivity zaměřené na tematiku folklóru v hudebních činnostech v mateřské škole jsou zasazené do jedné sady. Tuto sadu aktivit jsem dále rozdělila na čtyři bloky, přičemž každý blok je pojmenovaný podle důležitého svátku či slavnosti ve Velkých Pavlovicích. Jedná se o bloky Vinobraní, Vánoce ve Velkých Pavlovicích, Krojované hody a Ostatky. V každém bloku se realizují dvě aktivity. Tudíž dohromady sada aktivit zahrnuje osm aktivit. Zároveň se každá aktivita zaměřuje na různé kategorie hudebních činností. Pro tuto sadu jsem zvolila takové aktivity, prostřednictvím kterých se děti blíže seznámí s jednotlivými tradicemi napříč svátků a slavností, které k Velkým Pavlovicím bezmezně patří.

5.2 Zdůvodnění záměrů aplikace

Jestliže se zamyslím nad tím, proč je potřebné vytvořit sadu folklórních aktivit do mateřské školy, odůvodnění je zřejmé. V mateřské škole se běžně využívají aktivity, které mohou mít různé zaměření jako například zvířata, počasí či rostliny. Často se zde můžeme však setkat i s aktivitami, které jsou zaměřené na různé svátky a tradice a obsahují folklórní prvky. Avšak není pravidlem, že by prostřednictvím těchto aktivit byl dětem předáván a blíže vysvětlován smysl daných svátků či tradic či dokonce se díky nim děti rozvíjely v různých vzdělávacích oblastech.

Jak jsem již v teoretické části zmínila, Tichá (2009) uvádí, že v dnešní době již některé děti nemají tolik hudebně podmětné prostředí jako dříve. Často pak mívají problémy se zpěvem před ostatními jedinci, či jejich hlasivky nejsou dostatečně procvičovány a ochabují. S tímto problémem se bohužel však děti bohužel v budoucnosti mohou potýkat i v rámci jejich vlastního projevu.

Jelikož je folklór velmi spjatý s hudebními činnostmi, propojenost těchto dvou oblastí se v rámci sady aktivit úplně vybízí. Nejenom, že se děti seznámí či případně více dozvědí o daných tradicích a slavnostech, ale také se budou rozvíjet prostřednictvím hudebních činností jejich schopnosti v této oblasti.

5.3 Cíle sady aktivit

V této podkapitole uvádím specifické cíle, které jsou sledovány v rámci realizace. Prvním cílem je rozvíjet u dětí vztah k folklóru a tradicím v jejich obci, dále pak představit dětem vybrané svátky a tradice v průběhu roku v jejich obci. Posledním cílem je rozvíjet dovednosti dětí v rámci jednotlivých kategorií hudebních činností prostřednictvím zpracované sady aktivit v oblasti folklóru.

5.4 Cílové kompetence

Sada aktivit se svou orientací a zaměřením na děti předškolního věku není jen svým charakterem věcí krátkodobou. Vždyť člověk blíže proniká do dané kultury postupně, a to po celý život. Posláním sady aktivit je dětem vysvětlit podstatu jednotlivých svátků a tradic, které pochází z obce, kde žijí. Důležitost představení vybraných svátků a tradic vidím v tom, že jelikož místo původu těchto dětí je charakteristické pro dodržování tradic a zvyků, děti se s nimi budou často setkávat či budou jejich součástí. S tím je také spjaté to, že by se děti samy měly zajímat o dění v jejich bezprostředním okolí. Což bez pochopení daných svátků a tradic bohužel jen těžko půjde. Děti se učí nejen pochopit také i samotné činnosti, které se k nim váží. A to například zpěv lidových písní, základy vybraných lidových tanců či taneční hry. Tyto základy mohou děti využít i v rámci nácviku daného lidového tance. Děti v rámci nácviku lidových tanců postupují cestou pokusu a omylu. Hledají různé varianty, kterými by danou taneční kreaci mohly zpodobnit. To stejné platí i pro poslech lidových písní (koled) nebo pro dramatizaci. V rámci sady aktivit se děti učí vyjadřovat prostřednictvím hudebních či dramatických prostředků. Což posléze mohou využít v rámci tematických scének zaměřených na jednotlivé svátky a tradice v jejich městě. Děti se tedy i postupně učí prezentovat před ostatními či vyjadřovat se jak slovem, tak i pohybem. Děti se v rámci některých aktivit postupně učí spolupracovat s ostatními, což zahrnuje jak přizpůsobování skupině, tak i vlastní prosazování ve skupině. Spadá sem i učení se dodržovat pravidla v rámci jednotlivých pokynů učitelky například při různých hrách (RVP PV, 2021).

5.5 Vzdělávací obsah

Obsah aktivit je zaměřený na různé vzdělávací oblasti. Sada aktivit obsahuje aktivity, které se zaměřují na rozvíjení tělesné stránky dítěte. Děti se učí, jak vypadá správný postoj při zpěvu a také jak správně při něm dýchat. Správný postoj těla je také nedílnou součástí jednotlivých lidových tanců. Dále pak se aktivity zaměřovaly i na rozvoj slovní zásoby, kdy prostřednictvím textů písní děti seznamují s místním nářečím, s průběhem a smyslem jednotlivých slavností a tradic. Děti jsou vedeny k tomu, aby vlastními slovy zkusily stručně povyprávět, co se v rámci jednotlivých tradic či slavností děje a popřípadě jaká je příčina slavení těchto slavností. Ve všech aktivitách je bohatě zastoupena společenská oblast. Všechny aktivity jsou cíleny na to, aby si každé dítě prostřednictvím každé z nich uvědomilo, že náleží do určitého regionu, kde má své kořeny. Také se děti seznamují s tradicemi či lidovými tanci a písněmi, které pochází právě z jeho obce.

5.6 Časové parametry

Sada aktivit byla v mateřské škole aplikována v rámci čtyř bloků-blok Vinobraní, Vánoce ve Velkých Pavlovicích, Krojované hody a Ostatky. Ty vždy obsahovaly dvě aktivity. Každý blok aktivit byl v mateřské škole realizován ve specifické datum, které se odvíjelo od datumů od těchto jednotlivých svátků. Zároveň se datумы odvíjely také od společné domluvy s paní učitelkou, která vedla třídu, ve které byly jednotlivé aktivity aplikovány.

První blok aktivit na téma Vinobraní se konal 7.10. 2022. Toto datum bylo pro aplikaci těchto aktivit velmi aktuální, jelikož se 15.10. 2022 konala ve Velkých Pavlovicích slavnost Vinobraní. Tudiž se prostřednictvím těchto aktivit děti blíže mohly seznámit s touto slavností a pochopit její význam. Druhý blok aktivit Vánoce ve Velkých Pavlovicích byl v mateřské škole realizován 2.12. 2022. Děti se tedy v rámci tohoto bloku aktivit mohly nejenom naladit na čas Vánoc, ale také i se seznámit s tím, jak probíhají vánoční svátky přímo ve Velkých Pavlovicích a s tím i spjatý svátek svatého Štěpána.

Předposlední blok aktivit byl orientovaný na Velkopavlovické krojované hody. Jelikož se krojované hody ve Velkých Pavlovicích konají každoročně v srpnu, nemohl být tento blok přesně realizován v tento měsíc. Jako vhodná alternativa datumu právě pro tento blok aktivit se mi jevil datum kolem 14.1. 2023. Je to z toho důvodu, že v tento den se pořádal krojový ples ve Velkých Pavlovicích, který má určitou propojenost s krojovanými hody. Po společné domluvě připadnul tento blok aktivit na 27.1. 2023. Datum realizace aktivit se však musel změnit z důvodu mého onemocnění, a proto se přesunul na 10.2. 2023. Realizace

posledního bloku aktivit na téma Ostatky se konal co nejdříve k datumu 16.2. 2023. V tuto sobotu totiž velkopavlovičtí občané slavili ostatky. Proto bych v tuto dobu chtěla dětem osvětlit tradice spjaté s velkopavlovickými ostatky. Datum posledních dvou aktivit byl stanoven datum 24.2. 2023.

5.7 Prostředí mateřské školy

Aplikace aktivit probíhala v rámci Mateřské školy ve Velkých Pavlovicích. K výběru této mateřské školy mě vedla dlouhodobá tradice mateřské školy v oblasti folklóru. Děti vystupují v krojích na krojovém plese, ale také na Velkopavlovickém vinobraní. Volbu této mateřské školy také výrazně ovlivnilo to, že se nachází v místě mého bydliště, a tudíž zde mohu uplatnit zkušenosti s velkopavlovickými tradicemi, se kterými jsem v kontaktu již od brzkého dětství. V samotné budově mateřské školy se nachází celkem pět tříd. Třídy Berušek a Kořátek jsou určeny pro děti ve věkovém rozmezí 5-6 let. Do třídy Sluníček chodí děti tříleté a čtyřleté a děti nejmladší (2-3 let) navštěvují třídu Motýlků. Sadu aktivit jsem po domluvě s paní ředitelkou realizovala ve třídě Kořátek. Přední část třídy tvoří velká místnost se stoly a židlemi. Tuto místnost jsem využila v rámci vypracování pracovního listu a kresby obrázku k poslechu vánočních koled. Mnohem více byla využita zadní část třídy. Zde se nacházelo velké prostranství, které po celém obvodu bylo potažené kobercem. V této části třídy se nacházel hrací koutek pro děti. Avšak i přesto, že se zde nacházela i tato zařízení, zde bylo pořád dostatek místa pro pohyb. Proto jsem v rámci této možnosti využila prostor pro hudebně pohybové aktivity, které vyžadují, aby děti kolem sebe měly dostatek místa. Také se zde konaly pěvecké aktivity a úvod a závěr daného bloku aktivit.

5.8 Charakteristika dětí

Tato sada aktivit je určena pro děti ve věkovém rozmezí 5-6 let. Důvodem, proč jsem zvolila právě tuto věkovou kategorii je to, že takto staré děti by již měly dokázat pochopit smysl a důležitost jednotlivých tradic a slavností dodržujících v obci, kde žijí. Z tohoto důvodu jsem zvolila jako skupinu dětí, se kterými budu jednotlivé aktivity realizovat třídu Kořátek. Nachází se zde děti ve věkovém rozmezí 5-6 let. Ve třídě se nachází celkem 24 dětí a to konkrétně 15 chlapců a 9 dívek. Ve třídě se nenachází ani jedno dítě se specifickými vzdělávacími potřebami. Všechny děti ze třídy jsou z Velkých Pavlovic. V rámci jednotlivých aktivit se bohužel nepodařilo, aby byly přítomné všechny děti.

Seznámení se s dětmi:

V rámci prvního dne (blok Vinobraní jsem se dětem sama představila celým jménem a vysvětlila jim, proč jsem za nimi do MŠ přišla. Abych naopak mohla děti blíže poznat já, tak mi každé z dětí postupně řeklo své jméno a co má rádo (např. „*jmenuji se Anička a mám ráda koně*“). Společně jsme si s dětmi stanovili pravidlo, že kdo bude v dlani držet list, tak může mluvit a ostatní ho poslouchají a tudíž nemluví. Poté jsem dětem rozdala lepící jmenovky s již napsanými jmény, abych si děti ještě více uchovala v paměti.

5.9 Realizace sady hudebních aktivit

V první tabulce, kterou uvádím vidíte přehled didaktických strategií v rámci sady aktivit. Nejprve je uveden název aktivity a v druhém sloupci jsou uvedeny kategorie hudebních činností dané aktivity. Třetí a čtvrtý sloupec vymezuje organizační formu a metody vážící se k dané aktivitě. Poslední sloupec pojednává o cílech aktivity z pohledu učitele i dítěte. V tabulce neuvádím použité prostředky a pomůcky a klíčové kompetence. V rámci představené pedagogické strategie to neudávám za nutné. Jednotlivé prostředky, pomůcky a klíčové kompetence uvádím u jednotlivých aktivit.

Tabulka 1: Obsah sady aktivit

Aktivita	Kategorie hudebních činností	Organizační forma	Metody:	Cíl z pohledu učitele
				Cíl z pohledu dítěte
1. Píseň K vinobraní	pěvecká činnost	řízená činnost	vyprávění, rozhovor, napodobování, projekce statická, popis	Představit dětem tradice Vinobraní.
				Představit dětem novou píseň K vinobraní.
2. Hra na hotaře	hudebně pohybová činnost	řízená činnost	vyprávění, popis, hra	Pochopit význam tradic vinobraní.
				Interpretovat novou píseň K Vinobraní.
				Představit dětem tradici Zarážení hory.
				Podpořit soustředěnost dětí při hře.
				Popsat vlastními slovy tradici Zarážení hory.
				Postupovat podle zadaných pravidel.

3. Poslech vánočních koled	poslechová činnost	skupinová práce	rozhovor, popis, projekce statická, práce s pracovním listem	Představit dětem význam vánočních tradic. Představit dětem vybrané vánoční koledy. Podpořit u dětí tvůrčí vyjádření děje vánoční koledy. <hr/> Hovořit o vánočních tradicích ve Velkých Pavlovicích. Poslouchat soustředěně děj vánoční koledy. Zachytit děj vánoční koledy.
4. Štěpánská koleda ve Velkých Pavlovicích	pěvecká činnost hudebně pohybová činnost instrumentální činnost	dramaturgie	rozhovor, popis, nácvik pohybových dovedností, strukturovaná inscenace, vyprávění, alterace	Představit dětem tradice svátku svatého Štěpána. Seznámit děti s novými písněmi. Provést s dětmi dramaturgii písni o koledování. <hr/> Popsat vlastními slovy tradici štěpánská koleda. Interpretovat dvě nové písně. Předvést dramaturgii koledování. Vymyslet hudební doprovod k dramaturgii.
5. Tanec vrtěná	hudebně pohybová činnost pěvecká činnost	řízená činnost	nácvik pohybových dovedností, rozhovor, popis, napodobování, vyprávění, projekce statická	Představit dětem tradice hodů ve Velkých Pavlovicích. Představit dětem tanec vrtěná. Představit dětem novou píseň Evičko Evo. <hr/> Vyjádřit význam tradice hodů ve Velkých Pavlovicích. Předvést tanec vrtěná. Interpretovat píseň Evičko Evo.

6. Tradiční zavádka	hudebně pohybová činnost poslechová činnost	řízená činnost	nácvik pohybových dovedností, rozhovor, napodobování, popis, vyprávění	Představit dětem tradice hodového pondělí ve Velkých Pavlovicích. Představit dětem tanec zavádka. Seznámit děti s <u>nápěvem zavádky.</u> Dodržet kroky tance zavádka. Interpretovat nápěv zavádky. Poslechnout si nápěv zavádky.
7. hudebně pohybová hra Kdo nedělá to, co já	hudebně pohybová činnost pěvecká činnost	řízená činnost	nácvik pohybových dovedností, rozhovor, hra, popis, napodobování	Představit dětem tradice Tučného čtvrtka. Představit dětem hru Kdo nedělá to, co já. Podpořit u dětí hudební tvořivost. <u>Popsat vlastními slovy tradice Tučného čtvrtka.</u> Dodržovat pravidla hry Kdo nedělá to, co já. Předvést vlastní taneční kroky.
8. Metlový tanec	hudebně pohybová činnost pěvecká činnost	řízená činnost	nácvik pohybových dovedností, popis, rozhovor, hra, diskuse, napodobování	Představit dětem tradice ostatkového úterý. Podpořit u dětí schopnost pohotově reagovat. Podpořit u dětí <u>sebejisté chování.</u> <u>Popsat vlastními slovy tradice ostatkového úterý.</u> Reagovat pohotově při hře. Spolupracovat při hře s ostatními dětmi.

5.9.1 Píseň K vinobraní

Cíl z pohledu učitele: Představit dětem tradice Vinobraní.

Představit dětem novou píseň.

Cíl z pohledu dítěte: Popsat vlastními slovy význam tradic Vinobraní.

Interpretovat novou píseň K Vinobraní.

Kompetence: Dítě dokáže pochopit význam tradice Vinobraní.

Dítě dokáže interpretovat píseň K Vinobraní.

Organizační forma: řízená činnost

Metody: vyprávění, rozhovor, nápodoba, projekce statická, popis

Prostředky a pomůcky: tematické obrázky (různé druhy hroznů, vinice), list révy vinné

Průběh:

Motivační část:

Před samotnou aktivitou jsem dětem představila upomínkový arch, ve kterém byly předpřipravené kolonky s úkoly, které společně budeme plnit.

Poté jsem se dětí začala ptát na různé otázky, jimiž jsem chtěla cíleně přejít k tématu tohoto bloku. Nejprve jsem se dětí zeptala, jaké máme nyní roční období a co je pro něho typické? Děti správně odpověděly podzim a jedno z nich odpovědělo, že se sbírají hrozny. Dále jsem se zeptala, která slavnost je spojená u nás v obci s tímto ročním obdobím a většina dětí vykřikla, že vinobraní. Děti mi poté na otázku, co se dělá na vinobraní většinou odpovídaly, že samy chodí s rodiči či prarodiči do vinohradu. Jedna dívka přišla i s tím, že vinobraní může být i slavnost, kde se zpívá, tančí apod.

Hlavní část:

Na předešlé povídání si o vinobraní jsem navázala první aktivitou v rámci mé sady aktivit. Tato píseň je právě o vinobraní, a to přímo o tom, jak to u nás ve Velkých Pavlovicích na vinobraní vypadá. Děti jsem vyzvala, aby si ke zpěvu stoupli.

*Odešli už pavlovické hody,
Slunéčko nám hřeje vinohrady,
hrozénky už zrajú,
pěknú barvu mají,
vinobraní všeci už chystajú.*

Nejprve jsem dětem píseň přeříkala slovně a zeptala se jich, jestli všem slovům rozumí a o čem píseň je. Poté jsem nejprve řekla první část a děti ji po mě zopakovaly (tak vypadaly i další části). Následně jsme si obdobným způsobem píseň zazpívali-nejprve po částech, poté celou. Po druhé aktivitě (viz níže) jsme si píseň ještě jednou zazpívali, abychom si ji společně zopakovali.

5.9.2 Hra na hotaře

Cíl z pohledu učitele: Představit dětem tradici Zarážení hory.

Podpořit soustředěnost dítěte při hře.

Cíl z pohledu dítěte: Porozumět tradici Zarážení hory.

Postupovat podle zadaných pravidel.

Kompetence: Dítě dokáže porozumět tradici Zarážení hory.

Dítě umí postupovat podle zadaných pravidel.

Organizační forma: řízená činnost

Metody: vyprávění, popis, hra

Prostředky a pomůcky: podušky, mobilní telefon, reproduktor, audionahrávka, náramek

Průběh:

Motivační část:

Druhou aktivitu jsem započala vyprávěním o scénce, která k slavnosti vinobraní neochvějně patří, a to *Zarážení hory*. Vysvětlila jsem dětem, že se jedná o takové „divadlo“, ve kterém hrají lidé, kteří také bydlí ve Velkých Pavlovicích a že se tato scénka hraje každý rok. Jedná se tedy o to, že v období vinobraní se zaráží hora (vinohrad). V tuto dobu do něj nikdo nesmí vkročit a už vůbec ne v něm trhat hrozny. Pokud se nějaký člověk tohoto činu dopustí, bude potrestán! O to, aby do vinohradu nikdo nevkročil se stará tzv. *hotař*. Což je muž, který hlídá vinohradu před vniknutím takovýchto lidí.

Hudební aktivita:

Tímto příběhem jsem děti motivovala k hudebně-pohybové hře *Na hotaře*. Nejprve jsem dětem vymezila pravidla, že do sebe nesmíme vrážet a že bychom měli běhat tak, abychom se nezranili. Poté jsem vybrala jednoho chlapce, který se stal hotařem-obdržel ode mě náramek, aby se odlišoval od ostatních, přičemž každou hru se hotař měnil.

Na začátku hotař (honič) otevíral každou hru říkadlem:

*Horu jsme si zarazili,
dobře jsme tak udělali,
kdo se k vinohradu přiblíží,
ten se octne za mříží!*

Poté byla vždy zapnuta folklórně laděná skladba *Fantasie pro cimbál*. Přičemž když skladba hrála, děti běhaly po koberci a hotař mezi nimi, když se skladba zastavila, hotař chytil ostatní děti-avšak měl na to jen patřičnou dobu (pět sekund) -pak hru stopla a hotař nahlásil, koho všeho chytil. Nejprve jsem zvolila verzi, že děti se před hotařem mohly skrýt na pěti

poduškách, přičemž na jedné podušce mohlo stát pouze jedno dítě, to však některé děti nerespektovaly, a proto jsem podušky ze země odstranila. Poté jsem tedy zvolila variantu hry, kdy si děti už po domluveném signálu nesedaly na podušky. Poté už hra probíhala hladčeji.

Závěrečná část:

Před tím, než reflexe začala jsem si s dětmi ujasnila znovu pravidlo ohledně poslouchání svého kamaráda. Samotná reflexe pak probíhala tak, že každé dítě mělo možnost se vyjádřit ohledně již realizovaných aktivit – co se mu v rámci aktivit nejvíce líbilo, co se mu zdálo obtížné a podobně. Poté až se list vrátil zpět ke mně, jsem se vyjádřila já. Děti jsem pochválila za to, že mi v celých větách a smysluplně odpovídaly na otázky, které jsem jim zadala. Před tím, než však každé dítě dostalo odměnu za splnění těchto aktivit, prohlédli jsme si s dětmi společně tento upomínkový arch. A jelikož děti ještě neumí číst, poznávaly jednotlivé bloky aktivit podle obrázků v jednotlivých částech tabulky. Jedno dítě si i všimlo, že aktivity jsou poskládané podle toho, jak za sebou následují v roce. S dětmi jsme si také společně vyjmenovaly, v jakých ročních obdobích jsou tyto svátky slavené (vinobraní, hody, Vánoce, ostatky). Předávání upomínkových archů probíhalo tak, že jsem si vždy každé dítě po jednom přivolala a předělala mu ho. Poté jsem každému dítěti nalepila do upomínkového archu nálepku do oddílu Vinobraní.

Poté jsem dětem poděkovala za jejich spolupráci při aktivitách a řekla jim, že se na ně budu těšit v rámci dalších aktivit.

5.9.3 Poslech vánočních koled

Cíl z pohledu učitele: Představit dětem význam vánočních tradic.

Představit dětem vybrané vánoční koledy.

Podpořit u dětí tvůrčí vyjádření děje vánoční koledy.

Cíl z pohledu dítěte: Hovořit o vánočních tradicích z Velkých Pavlovic.

Poslouchat soustředěně děj vánoční koledy.

Zachytit děj vánoční koledy.

Kompetence: Dítě dokáže hovořit o vánočních tradicích z Velkých Pavlovic.

Dítě dokáže soustředěně poslouchat děj vánoční koledy.

Dítě dokáže zachytit děj vánoční koledy.

Organizační forma: skupinová práce

Metody: rozhovor, popis, projekce statická, práce s pracovním listem

Prostředky a pomůcky: audionahrávky, reproduktor, bílý papír A3, pastelky, pracovní listy, notebook

Průběh:

Motivační část:

Touto motivací jsem celkově začala další sekci aktivit na téma Vánoce. Na začátek jsem se děti zeptala, jestli tuší, jakým tématem se dnes budeme zabývat. Děti zpočátku hádaly svátek svatého Mikuláše a svátek svaté Barbory, za což jsem je pochválila, protože o těchto svátcích věděly, ale řekla jsem, že to ještě nejsou ty svátky, co jsem myslela. Krátce na to jeden chlapec správně uhodl, že se jedná o svátky vánoční. Dále jsem se děti zeptala, jak ony doma slaví Vánoce s jejich rodinou. Děti mi s nadšením povídaly o tom, jak každý rok zdobí vánoční stromeček, pomáhají rodičům uklízet nebo pečou s maminkou cukroví. Po chvíli povídání jsem přešla k další otázce, která se týkala toho, jestli děti ví, jak se slaví Vánoce v rámci naší obce Velké Pavlovice. Děti správně vzpomenuly slavnostní rozsvěcení velkého stromu u městské radnice a vánoční trhy. Moje další otázka se týkala toho, jestli děti ví, co se na jarmarku děje. Děti si vzpomněly na to, že se zde zpívají koledy, prodává se zde vánoční punč a svařák a že si zde lidé mohou koupit různé zajímavé věci. Poté jsem ještě dětem oznámila, že na Štědrý den je každým rokem pořádána půlnoční mše, na které se zpívají koledy.

Hudební aktivita:

Především jsem pomalu navázala na první aktivitu v rámci vánočně zaměřených aktivit. Nejprve jsem se zeptala dětí, jestli znají nějaké koledy a případně aby mi vyjmenovaly jaké. Děti si vzpomněly na koledy jako *Tichá noc*, *Štědrý večer nastal a Chťic, aby spal*. Děti i dokázaly vysvětlit, co je to koleda. Že se jedná o písně, které se zpívají na Vánoce.

Poté jsem dětem vysvětlila tuto aktivitu. Její první část probíhala ještě stále v kruhu, jelikož jsem si ji s dětmi nejprve chtěla zkusit společně z důvodu její větší obtížnosti. Děti měly za úkol pozorně poslouchat koledu a u toho sledovat pracovní list, na kterém se nacházely různé obrázky. Tento pracovní list byl vytvořený přesně k poslechu této koledy. Po poslechu koledy mi měly říct, které obrázky se v koledě *Byla cesta ušlapaná* nacházely. Poté jsem dětem vysvětlila, že smajlíci v horní části pracovního listu znamenají to, jestli zní koleda smutně nebo vesele (tudíž jestli se jedná o mollovou nebo durovou skladbu). Oznámila jsem dětem, že podobným způsobem bude probíhat tato aktivita.

Poté se děti samy rozdělily do tří skupin po šesti dětech. Jednotlivé skupiny dětí byly vyzvány k posazení se ke stolům.

Poté jsem dětem vysvětlila, co budou mít za úkol. Zadání úkolu znělo tak, že každá skupinka podle jejich přidělené vánoční koledy měla společně vyplnit pracovní list. Každá skupina měla na starost poslech jiné koledy, podle jejíhož poslechu měla v pracovním listu vyznačovat zakroužkováním ty obrázky nacházející se v koledě. Děti měly také vyznačit pomocí smajlíka, jestli zní koleda smutně nebo vesele. Zároveň jsem také zdůraznila to, že ostatní skupinky svůj pracovní list v tu stejnou chvíli vyplňovat nebudou. Poté co daná skupinka doposlouchala a vyplnila svůj pracovní list, na prázdný papír společně všechny děti nakreslily její děj. Vždy před každým poslechem koledy jsem oznámila, která skupinka zrovna bude mít tuto koledu na starost.

Jakmile měly všechny skupiny úkoly hotové a podepsané, znovu jsme se přesunuli na koberec. Zde proběhla další část aktivity, kde každá skupinka „odprezentovala“ svoji práci. Každá skupinka měla prostor, aby nám představila a ukázala své práce. Pokud jsem zahlédla v pracovní listu chybu zkusila jsem přerecitovat celou koledu, aby děti dokázaly samy tuto chybu najít.

Pokud děti nedokázaly samy děj koledy shrnout vlastními slovy, zkusila jsem je k ději navádět pomocnými otázkami vážícími se k dané koledě.

5.9.4 Štěpánská koleda ve Velkých Pavlovicích

Cíl z pohledu učitele: Představit dětem tradice svátku svatého Štěpána.

Seznámit děti s novými písněmi.

Provést s dětmi dramatizaci písní o koledování.

Cíl z pohledu dítěte: Popsat vlastními slovy tradici štěpánská koleda.

Interpretovat dvě nové písně.

Předvést dramatizaci koledování.

Vymyslet hudební doprovod k dramatizaci.

Kompetence: Dítě dokáže popsat vlastními slovy tradici štěpánská koleda.

Dítě dokáže interpretovat dvě nové písně.

Dítě dokáže předvést dramatizaci koledování.

Dítě umí vymyslet hudební doprovod k dramatizaci.

Organizační forma: dramatizace

Metody: rozhovor, popis, nácvik pohybových dovedností, strukturovaná inscenace, vyprávění, alterace

Prostředky a pomůcky: vlnáky, ozvučná dřívka, rolničky, kožichy, ošatky, košík, jablka, sušené švestky, ozdobný váček, ořechy, dvacetikoruna, perníkové srdce, notebook, nastříhaná hudební skladba

Průběh:

Motivační část:

Z počátku jsem se zeptala dětí, jestli ví, jaký svátek či tradice je spjatá s Vánoce. Jelikož děti vzpomínaly úplně jiné věci jako například „prosinec“, nebo „Velikonoce“ zkusila jsem dětem dát nápovědu, že se jedná o svátek, který je dva dny po Štědrém dnu a že zde patří tradice, která se týká především chlapců. Jelikož děti stále nevěděly, napověděla jsem, že tento svátek je proslulý koledováním. Děti nakonec správně uhádly, že se jedná o štěpánskou koledu. Poté bych se dětí zeptala, jestli ví, co to znamená koledování. Děti poté zkoušely tento pojem popsat svými slovy. Následovalo vyprávění o původu této tradice. Vyprávění začalo tím, že jsem dětem povyprávěla o postavě sv. Štěpána, který je s tímto svátkem spjatý. Pokračovala jsem již samotnými tradicemi svátku ve Velkých Pavlovicích. Jak za časů, kdy naše prababičky a pradědové byli ještě malé děti, bylo zvykem, že mladí chlapci a děvčata se umývali ráno v tento svátek studenou vodou, aby byli po celý další rok zdraví a silní. Ráno také chodili lidé do kostela na slavnostní mši. Chlapci na tuto mši chodili v krojích a po této mši začali se štěpánskou koledou. Poté jsem dětem vysvětlila, v čem tato štěpánská koleda spočívala a s čím byla spojená. Štěpánská koleda byla dříve spojená s tím, že chlapcům v tuto dobu končila robota (neboli práce) u hospodářů, ale volno měli chlapci jen do nového roku. Poté museli nastoupit opět do služby. Proto je tento den spjatý s heslem: *na Štěpána, není pána!*. Večer se pak pořádaly tzv. štěpánské zábavy anebo se chlapci scházeli v hospodách. Poté jsem popsala dětem, jak v dnešní době ve Velkých Pavlovicích probíhá štěpánská koleda. I v dnešní době u nás chlapci nechodí v rámci koledování po všech domech, ale už jen po děvčatech, co s nimi chodí v kroji.

Hudební aktivita:

Poté jsem dětem oznámila, že si teď na takovou koledu společně zahrajeme. Chlapci budou představovat koledníky a děvčata dívky, které mají pro chlapce nachystanou koledu. Chlapci, kteří nechtěli být koledníci se stali naším orchestrem. Tito chlapci po celou dobu zpěvu ostatních dětí ji v rámci dramatizace prostřednictvím rolniček a ozvučných dřivek, rytmizovali. Tím se stali nedílnou součástí dramatizace, i když nebyli koledníky. Chlapci si zkusili ještě před samotným nacvikem scénky rytmizaci obou písní.

Poté jsem si s chlapci procvičila píseň, kterou již uměli, a to píseň *Došli jsme k vám na koledu*. S děvčaty jsem poté nacvičila píseň *Pojďte chlapci k vám, koledu vám dám*. Před

samotným zpěvem písně se dívky s mou pomocí naučily text písně. Tu se dívky naučily tak, že nejprve jsem předzpívala sloku písně já a poté to zkusily ony samy. Poté si již děvčata zkusila zazpívat celou píseň společně se mnou a poté již zcela sama.

Před samotnou dramatizací jsem s dětmi prošla oba texty písně a zeptala se, jestli všem slovům porozuměly. Děti nechápaly význam slova „věrtele“, což jsem předpokládala a dětem vysvětlila, že to byla kdysi dávno jednotka objemu a znamená to, že je něčeho čtvrtina-tudíž v našem případě malé množství švestek.

Děti si v rámci dramatizace mohly zkusit i zpěv obou písní, a ještě si je více osvojit. Nejprve jsem dětem ukázala, kde budou jednotlivé skupiny postav stát. Šest dívek stálo na pravé straně v řadě vedle sebe. Šest chlapců stálo na levé straně naproti nim. Ostatní děti, které představovaly hudební doprovod stály uprostřed nich.

Nejprve si děti scénku pohlédly v mém podání, a to bez hudby, jelikož jsem chtěla, aby si děti bedlivě scénku prohlédly. Dětem jsem při scénce zpívala a ukazovala, co každá skupinka bude dělat. Poté si děti již tuto scénku zkusily se mnou, a to s hudbou. Scéna byla započata chlapci, představujícími hudební doprovod, a to zaštěcháním rolniček a třemi údery do ozvučných dřívěk.

Poté začaly dívky zpívat:

*Pojďte chlapci k nám koledu vám dám, po jablíčku, po oříšku, oblečte se do kožíšku,
budem zpívati koledovati.*

Chlapci na slovo (*budem*) přišli za děvčaty a postavili se tak, aby stáli již blízko naproti nim. Chlapci s nástroji rytmizovali zpěv dívek. Následně začali chlapci zpívat píseň *Došli jsme k vám na koledu*. Před samotným zpěvem se všichni chytou kolem ramen.

Děj při písni vypadal takto:

Došli sme k vám na koledu milí přátelé, (dívky se pouze natáčejí ze strany na stranu)
na jablúčka (dívka s jablky dá chlapci naproti jablka), *na oříšky* (dívka s ořechy dá chlapci naproti ořechy), *trnek věrtele* (dívka se švestkami je dá chlapci naproti),
Dáte-li nám grošík (dívka s mincí předá minci chlapci naproti) *vezmeme, lebo košík vdolků
přijmeme* (košík předá dívka chlapci naproti).
Srdce z medu, že sme došli k vám na koledu (dívka se perníkovým srdcem ho předá chlapci naproti).

Poté jedna z dívek řekne: „*Tož pojdte hoši dovnitř!*“ (děti odejdou do blízkého koutku)

S dětmi si společně dvakrát tuto scénku procvičíme, aby si ji lépe zapamatovaly. Pro oporu zpěvu dětí sloužila sestříhaná audio nahrávka. Po dramatizaci jsem se ještě pár dětí zeptala na to, jestli si pamatují, v čem tedy štěpánská koleda spočívala. Děti stručně ve větách do kázaly na tuto otázku odpovědět.

Závěrečná část:

S dětmi jsme se posadili do kruhu a každé dítě mi postupně řeklo, která aktivita ho nejvíce zaujala a odůvodnit proč. Až se všechny děti vyjádřily, tak jsme si všichni stoupnuli a já sem zadala, že kdo se cítil dnes dobře ať si stoupne k oknům a kdo se naopak cítil špatně nebo ho něco trápilo, tak ten si stoupne na opačnou stranu (ke klavíru). K mé potěše se všechny děti cítily dobře. Poté jsem dětem jsem dětem oznámila, ať si ze své přihrádky vytáhnou svůj upomínkový arch, který ode mě obdržely minulý blok aktivit. Jelikož všechny děti se v rámci plnění velmi snažily a byly aktivní, obdrželo každé dítě do svého upomínkového archu další samolepku, kterou si samo nalepilo do oddílu Vánoce.

5.9.5 Tanec vrtěná

Cíl z pohledu učitele: Představit dětem tradice hodů ve Velkých Pavlovicích.

Představit dětem tanec vrtěná.

Představit dětem novou píseň Evičko, Evo.

Cíl z pohledu dítěte: Vyjádřit význam tradice hodů ve Velkých Pavlovicích.

Předvést tanec vrtěná.

Interpretovat píseň Evičko, Evo.

Kompetence: Dítě dokáže vyjádřit význam tradice hodů ve Velkých Pavlovicích.

Dítě si umí předvést tanec vrtěná.

Dítě dokáže interpretovat píseň Evičko Evo.

Organizační forma: řízená činnost

Metody: nácvik pohybových dovedností, rozhovor, popis, napodobování, vyprávění, projekce statická

Prostředky a pomůcky: reproduktor, audio nahrávka, součásti dívčího kroje, součásti chlapeckého kroje, fotografie páru z velkopavlovické chasy, fotografie stárkovského páru

Průběh:

Úvodní část:

Motivace této aktivity sloužila jako celková motivace pro tento blok aktivit. Děti jsem se na úvod zeptala, jestli ví, jaká je typická tradiční slavnost na konci léta v jejich obci. Děti

uhodly, že se pořádají hody. Poté jsme si společně o nich začali povídat. Děti jsem se poté ptala na různé tematické otázky. A to například jak probíhají, co se na nich dělá... Děti v rámci této otázky zmiňovaly především, že se tancuje a pije víno. Další otázka směřovala na to, jestli samy děti dokážou říct, z čeho se skládá kroj ve Velkých Pavlovicích. Poté jsem dětem názorně na fotkách ukázala, jak vypadá velkopavlovický kroj páru z velkopavlovické chasy a stárkovského páru. Při ukazování obrázků dětem jsem se děti zeptala, jestli někdo ví, co je úkolem stárků. Děti správně odpověděly, že se starají o hody a lidi, kteří se na hody přišli podívat. Pro to, aby děti měly z představy krojů ještě větší prožitek, přinesla jsem jim na ukázkou některé části jak dívčího, tak i chlapského kroje z Velkých Pavlovic. Děti si poté na jednotlivé části kroje mohly i opatrně sáhnout. Společně jsme si jednotlivé části krojů pojmenovaly a poté si pojmenování jednotlivých částí zkusily samy.

Následně jsem se děti zeptala, jestli znají názvy tanců, které můžou vidět u nás na hodech. Chlapci si vzpomněli na verbuňk, který v rámci folklorního kroužku nacvičovali vystoupení. Jeden chlapec si správně také vzpomněl na tanec vrtěná. Na jeho slova jsem navázala tím, že si teď společně s dětmi tento hodový tanec zkusíme.

Hudební aktivita:

Před tím, než jsme však započali s nácvikem tance, jsem děti naučila píseň, které jsou nedílnou součástí tohoto tance. Jedná se o píseň *Evičko, Evo*. Tuto vrtěnou jsem vybrala proto, že patří k těm nejlehčím, co se týká srozumitelnosti i naučení. Nejprve jsem dětem přečetla celý text a poté jsem se prostřednictvím náhodných otázek přesvědčila, že děti danému textu písně vrtěné porozuměly. Poté jsme se společně naučili jednu sloku. Nejprve jsme si s dětmi však zkusily říct text. Po větách jsem vždy dětem nejprve řekla danou větu a ony ji zopakovaly. Poté jsme si to stejné zkusili akorát již se zpíváním. A to vždy tak, že jsem zazpívala část písně a tu část po mně děti zopakovaly. Následně jsme si s dětmi celou píseň společně zazpívali.

Poté následoval nácvik tance. Děti se samostatně rozdělily do dvojic, vůbec nevadilo, že spolu tančily například dva chlapci. V této třídě je totiž převaha chlapců. Jelikož tento den byl ve třídě přítomný lichý počet dětí, tančila jsem s jedním chlapcem já. Tudíž jsem s chlapcem vždy dětem předváděla taneční postoj a taneční kroky. Před tím, než jsme však s nácvikem začali, rozdělila jsem děti po doporučení učitelky na bílé a modré (jelikož zde nebyly pouze smíšené páry a děti jsou na toto označení již zvyklé). Každopádně pro lepší pochopení zde budu vysvětlovat taneční kroky na základě pozice dívky a chlapce. Děti si nejprve stouply naproti sobě. Děti, co představovaly dívčí roli (bílá) se nejprve třikrát otočily kolem své osy. Chlapec se pouze díval. Následně se dvojice chytla za ruce tak, aby hřbety

rukou dítěte v roli dívky směřovaly vzhůru. Chlapec zvedl držící se ruce do výšky dívčiných očí a střídavě s nimi pohupoval vždy dvakrát do rytmu-levá ruka dívky šla nejprve dozadu a pravá dopředu (tzv. *hačky pačky*). Poté dívka chytla chlapce za ramena a chlapec jí chytnul kolem pasu. Poté se společně „vířili“ tak, že nejprve dívka šla dozadu a chlapec dopředu. Taneční krok vypadal tak, že se pár k sobě otočil vnitřními boky a první děti vykročovaly vnitřní nohou. Kroky byly drobné a vnitřní noha dopadala na chodidlo. To stejné si poté děti zkusily i s hudbou. Nejprve si s doprovodem zkusily zazpívat již společně naučenou píseň, která je součástí tance vrtěná. Poté jak dozpívaly tuto sloku následoval tanec, který jsme si společně několikrát zkusily. (Lidová kultura, 2019)

5.9.6 Tradiční zavádka

Cíl z pohledu učitele: Představit dětem tradice hodového pondělí ve Velkých Pavlovicích.

Představit dětem tanec zavádka.

Seznámit děti s nápěvem zavádky.

Cíl z pohledu dítěte: Hovořit o tradicích hodového pondělí ve Velkých Pavlovicích.

Dodržet kroky tance zavádka.

Poslechnout si nápěv zavádky.

Kompetence: Dítě dokáže hovořit o tradicích hodového pondělí ve Velkých Pavlovicích.

Dítě dokáže udržet kroky tance zavádka.

Dítě si dokáže poslechnout nápěv zavádky.

Organizační forma: řízená činnost

Metody: nácvik pohybových dovedností, rozhovor, napodobování, popis, vyprávění

Prostředky a pomůcky: reproduktor, nahrávka nápěvu zavádky

Průběh:

Motivační část:

Tato aktivita byla započata otázkami týkajícími se hodového pondělí. Víím, že se jednalo o otázku, která pro děti mohla být obtížnější, přesto jsem se však raději na ni zeptala. Některé dítě totiž může pocházet z rodiny, kde jsou hody vrcholnou událostí roku a dítě je tedy velmi dobře zná. Jelikož však ani jedno z dětí nevědělo, přiblížila jsem ve stručnosti dětem průběh hodového pondělí.

Nejprve jsem začala slovy, že hodové pondělí je druhý den hodů u nás ve Velkých Pavlovicích. V tento den se všichni scházejí u druhé stárky, kde je čeká pohoštění. Abych děti více zapojila, zeptala jsem se jich, jestli ví, co to znamená pohoštění. Děti správně odpověděly, že pohoštění znamená, když někdo svým kamarádům nebo známých nachystá

spoustu dobrého jídla a pití. Tento hodový den je však charakteristický hlavně tím, že krojovaní tančí starodávný obřadní tanec zvaný zavádka. Poté mi děti vlastními slovy převyprávět, co si zapamatovaly o hodovém pondělí.

Hudební aktivita:

Před samotným nácvikem zavádky jsme si s dětmi poslechly nápěv zavádky. Děti mi povídaly o tom, že jim přijde melodie slavnostní a že se v ní zpívá o stárcích a o černoookém děvčeti. Poté jsem již s dětmi začala se samotným nácvikem zavádky. Nejednalo se však o takovou podobu zavádky, kterou jsem popisovala v rámci minulé kapitoly. Ta by byla na velmi dlouhou dobu a děti by ztratily pozornost. Tudíž jsem pro děti připravila zkrácenou variantu tohoto tance.

Před tím, než by si děti tanec kompletně zkusily, nacvičily jsme si spolu taneční krok zavádky. Nejprve jsem dětem tento taneční krok předvedla sama a poté jsme si ho zkusili společně. Děti by si vedle sebe stouply do řady a zkusily si společně se mnou zavádkový krok. U tohoto pokusu již hrála hudba, která je důležitá pro zařazení tanečních kroků do daného rytmu písně.

Takto vypadaly instrukce poskytované po celý tanec dětem:

Pravá noha,

Levá noha se k ní přisune,

stoupneme si na špičky (výpon)...

Zkusili jsme společně až samotný zavádkový krok v držení, kdy jsme tancovali zavádku po kruhu, jak tomu je i ve skutečnosti. Zároveň tato variace tance zaručovala to, že děti při tanci neskončily mimo místnost a také jsem měla o všech dětech přehled. I zde jsem byla součástí tance, jelikož by jedno z dětí nemělo s kým tancovat.

Závěrečná část:

Po skončení tance jsme se s dětmi přesunuli zpět do kruhu jako na začátku aktivit. Zde následovala závěrečná reflexe. Před samotnou reflexí jsme si určili s dětmi pravidlo, že kdo bude v dlani držet mašli z kroje, ten může mluvit, ostatní budou tohoto svého kamaráda pouze poslouchat a bez mého povolení nebudou mluvit. Každé z dětí mělo říct, co si zapamatovalo za činnost, co jsme spolu toto dopoledne dělali. Děti mimo to samozřejmě zmínily i to, co se jim nejvíce líbilo. Protože se jednotlivé aktivity u dětí často opakovaly, ptala jsem se dětí často na další věci, které jsem tento den zmiňovala. A tím jsem zjišťovala, jestli si děti něco z tohoto dne zapamatovaly. Na závěr jsem děti pochválila za to, že mi dokázaly o hodech samy povídat a že jim oba tance perfektně šly. Zároveň jsem ještě doplnila, že až budou letos hody, děti alespoň budou jednotlivým součástíím hodů rozumět

a mohou si i jednotlivé tance samy zatančit. A jelikož byly děti tak šikovné, obdržel ode mě každý z dětí folklorní samolepku, kterou si poté nalepily do mnou obdržených památných archů.

5.9.7 Hudebně pohybová hra Kdo nedělá to, co já

Cíl z pohledu učitele: Představit dětem tradice Tučného čtvrtka.

Představit dětem hru Kdo nedělá to, co já.

Podpořit u dětí hudební tvořivost.

Cíl z pohledu dítěte: Popsat vlastními slovy tradice Tučného čtvrtka.

Dodržovat pravidla hry Kdo nedělá to, co já.

Předvést vlastní taneční kroky.

Kompetence: Dítě umí vlastními slovy popsat tradice tučného čtvrtka.

Dítě dokáže dodržovat pravidla hry.

Dítě dokáže předvést hudebně pohybovou improvizaci.

Organizační forma: řízená činnost

Metody: nácvik pohybových dovedností, rozhovor, hra, popis, napodobování

Prostředky a pomůcky: reproduktor, audionahrávka, klobouk, telefon, kostýmy

Průběh:

Motivační část:

Motivace první aktivity plnila funkci i úvodu dvou aktivit, které jsou zaměřené na téma Ostatky. Jako první jsem se dětí ptala na tematické otázky. První otázka byla kladena na to, jestli děti tuší, o čem budou dnešní aktivity, když si měly za úkol přinést z domu kostýmy. Děti správně uhádly, že ostatky (masopust). Jelikož děti spíše vzpomínaly masopust, zeptala jsem se dětí, jestli tuší, co pojem masopust znamená. Aby děti více z názvu pochytily jeho význam, společně jsme si toto slovo několikrát řekly. Děti po chvíli správně přišly na to, že se má opustit od masa. Jedna dívka správně vysvětlila, ostatním dětem, že od této doby už se nesmí jíst maso. Zajímalo mě také, jestli děti ví, proč se právě v této době nemůže jíst maso. Po chvíli si další dívka vzpomněla, že je to kvůli tomu, že začíná půst před Velikonocemi. Tudíž jsme si s dětmi společně zopakovali, co jiného bychom neměli dělat v půstu (např. jíst sladkosti-vymyšlené dětmi, pít alkohol). Další otázky byly zaměřené na to, jaké činnosti a jídlo se k Ostatkům pojí. Děti si vzpomněly na to, že na ostatky se pečou

koblihy a také boží milosti. Chlapci si naopak vzpomněli na to, že se dělají zabijačky a že je s dědečky a s tatínky dělají. Plynule jsme tím tedy přešli k představení Tučného čtvrtka, ke kterému se váže i první aktivita tohoto dne.

Dětem jsem vysvětlila, že se jedná o první den, který se pojí s ostatky a že je to poslední čtvrtek před ostatky. Tento den se v dnešní době již tak neslaví jako za dřívějších dob. Lidé ho slavili typickým způsobem hodování – pekli maso či pořádali zabijačky a také pili hodně piva. Na představení tohoto svátku jsem navázala tím, že si s dětmi společně nyní zahrajeme hru, která je právě spojená s Tučným čtvrtkem.

Hudební aktivita:

Před tím, než jsem však s vysvětlováním této aktivity začala, zadala jsem dětem, ať se samy rozdělí do dvojic. Tato aktivita spočívala v tom, že si dvojice dětí vymyslela taneční krok, který poté ostatním předvedla. K této hře se také váže stručný nápěv, který se zpívá před samotným představením tanečního kroku. Ten jsme se s dětmi před samotnou realizací aktivity naučili.

Kdo nedělá to, co já, ten dá litr piva.

Poté si děti vyzkoušely již samotnou hru. Zpočátku neměly některé dvojice dětí taneční kroky mezi sebou vymyšlené. Proto jsem upřesnila, aby si je děti před tím, než je půjdou se svým kamarádem ve dvojici, vymyslet. Jelikož byly děti nesmělé, pomáhala jsem krátký nápěv zpívat s danou dvojicí. Po jejím zazpívání následovalo spuštění stejné melodie, jakou má právě tento nápěv. Poté daná dvojice ostatním představila jejich taneční kroky, které po chvílce sledování ostatní děti zopakovaly. Všechny děti si tuto hru chtěly vyzkoušet, a proto došlo k prostřídání všech dvojic. Po skončení této aktivity jsme si opět sedli do kruhu. Děti měly ode mě za úkol mi každý něco říct o Tučném čtvrtku, co si kdo zapamatoval.

5.9.8 Metlový tanec

Cíl z pohledu učitele: Představit tradice ostatkového úterý.

Podpořit u dětí schopnost pohotově reagovat.

Podpořit u dětí sebejisté chování.

Cíl z pohledu dítěte: Popsat vlastními slovy tradice ostatkového úterý.

Reagovat pohotově při hudebně pohybové hře.

Spolupracovat při hře s ostatními dětmi.

Kompetence: Dítě umí popsat vlastními slovy tradice ostatkového úterý.

Dítě dokáže pohotově reagovat při hře.

Dítě dokáže spolupracovat s ostatními dětmi.

Organizační forma: řízená činnost

Metody: nácvik pohybových dovedností, popis, rozhovor, hra, diskuse

Prostředky a pomůcky: audionahrávka, koště, reproduktor, kostýmy

Průběh:

Motivační část:

Po dokončení první aktivity jsme si s dětmi opět sedly do kruhu. Děti si měly vzpomenout, jaký den se u nás slaví hlavní den ostatků. Děti si správně vzpomněly, že v sobotu. Jelikož tomu tak nebylo vždy, oznámila jsem dětem, že dříve se slavil hlavní ostatkový den v úterý tudíž přesně den před popeleční středou. Dále mě od dětí zajímalo, jestli ví, jaké činnosti se na ostatky dělají. Děti si vzpomněly na Podšablový tanec, který společně s paní učitelkou nacvičovaly na ostatky tento rok. Dále pak si vzpomněly i na pohřbívání basy neboli konec ostatků nebo na obchůzku vinařů v městě.

Hudební aktivita:

Po vyjmenování jednotlivých tradic ostatků dětmi jsem dětem přinesla metli. Zeptala jsem se dětí, jestli tuší, co s ní budeme dělat. Děti jsem nechala, aby si děti o jednotlivých variantách mezi sebou bavily. Děti vymyslely velmi zajímavé varianty. Například, že ji budeme přeskakovat, zametat s ní zem v šatně nebo, že si budeme hrát na čarodějnice. Dětem jsem oznámila, že ani jedna z jejich variant nebyla správná. Poté jsem dětem prozradila, že s koštětem (nářečím metlou) budeme tancovat a že se nejedná jen tak o nějaké tancování, ale že je to taková hra, která se hraje i na ostatcích. Další otázka směřovala na to, jestli mají děti nápad, s čím jiným, než s koštětem by se dalo tancovat. Děti si vzpomněly na šable, dřevěné sekyrky, u kterých jsem se dětí zeptala, jestli si myslí, že je to bezpečné s nimi tancovat. Děti mi vysvětlovaly, že myslely takové, které by na sobě neměly nic ostrého.

Poté jsme se již začaly s dětmi postupně připravovat na Metlový tanec.

Nejprve však jsem děti naučila krátký nápěv. Ten jsem děti naučila tak, že jsme si ho společně několikrát zopakovaly.

Mám já metlu mám. Kemu já ju dám.

Děti se poté měly rozdělit do dvojic. Jelikož na tuto aktivitu je potřeba lichý počet dětí, jedno z dětí se vždy stalo mým asistentem ve stopování hudby. Aktivita spočívala v tom, že

nejprve jedno z dětí zazpívalo zmíněný nápěv. Poté dítě, které se stalo mým asistentem zapnul soubor písní. Jedno z dětí tancovalo s koštětem. Ostatní děti tančily ve dvojicích spolu. Poté si dítě, které bylo mým asistentem si zvolilo chvíli přerušeni hudby. V tu chvíli muselo dítě upustit koště na zem a bez ostychu běžet za kamarádem. Zároveň všichni ostatní se musely proměnit mezi sebou. Tak probíhala hra několikrát za sebou. Došlo však ke zvratu v rámci této aktivity. Děti místo toho, aby chtěly tancovat s některým z dětí, chtěly raději tancovat s koštětem. Jelikož jsem zpozorovala tuto situaci, ukončila jsem aktivitu a vyzvala děti k posazení se do kruhu.

Zde jsme si společně povídaly o tom, proč si děti myslí, že aktivita probíhala jinak, než původně měla. Jedna z dívek odpověděla, že ostatní děti raději běžely za koštětem. Další z dětí řeklo, že hra probíhala jinak kvůli tomu, že někdo nepochopil průběh aktivity. K této diskusi mezi dětmi jsem přispěla s tím, že je potřeba si uvědomit, že není ostuda se zeptat někoho druhého, co máme právě dělat, když to sami nevíme. A že i my dospělí můžeme něco nepochopit či něco přeslechnout, ale že pokud něco nevíme zeptáme se na to někoho. Poté jsem dětem dala nabídku, že buďto si můžou zkusit aktivitu ještě jednou anebo ne. Většina dětí si chtěla tuto aktivitu zopakovat. Nyní již děti dodržovaly pravidla aktivity.

Závěrečná část aktivit:

Po skončení druhé aktivity následovala reflexe s dětmi v kruhu. Každé dítě mělo v rámci reflexe říct, jak se tento den v rámci našeho společně stráveného času cítilo. Většina dětí se cítilo vesele či dobře. K tomu však děti vždy musely odůvodnit to, proč se tak cítily. Byly zde však i děti, které se cítily smutně, jelikož v rámci Metlového tance netančily tolikrát s koštětem jako jiné děti. Za to, že děti v rámci obou aktivit byly velice aktivní a snaživé dostaly do svého upomínkového archu v rámci sekce Ostatků poslední samolepku a tím měly celý arch vyplněný, což symbolizovalo závěr celé sady aktivit realizovaných v této třídě.

Závěr sady aktivit:

Upomínkový arch byl dobrým prostředkem ke shrnutí jednotlivých aktivit s dětmi. Děti si správně vzpomněly, že v rámci našeho prvního stráveného bloku jsme se bavili a zpívali o vinobraní, ve druhém jsme si hráli na štěpánskou koledu a poslouchali jsme koledy a že v rámci předposledního bloku jsme se společně naučili lidové tance. Na závěr jsem dětem poděkovala za jejich snaživost a aktivnost po celý náš strávený čas během sady aktivit.

6 EVALUACE

V této kapitole blíže uvádím způsoby zhodnocení sady aktivit. Pro zhodnocení aktivit jsem si stanovila tři kritéria: *vhodnost motivace k aktivitě, přiměřenost aktivity k věku dětí, organizace aktivit a posouzení pedagogických strategií*. Evaluace sestává ze tří oblastí. Prostřednictvím sebereflexe aktivit jsem refletovala jednotlivé výstupy aktivit po didaktické stránce. Ve druhé oblasti uvádím reflexi vycházející od učitelky, která mě po celou realizaci sady aktivit pozorovala. Následně tyto dvě reflexe porovnávala. Navrženo je v této kapitole i doporučení pro další praxi v rámci aplikované sady aktivit.

6.1 Sebereflexe aktivit

Níže představuji svou sebereflexi v rámci jednotlivých aktivit, které jsem postupně v mateřské škole s dětmi realizovala.

6.1.1 Píseň K vinobraní

V rámci organizace aktivity jsem zpočátku zpanikařila a zapomněla jsem text písně. Naštěstí jsem si po malé chvíli vzpomněla a aktivita tedy nebyla narušena. Příště bych předešla chybě tím, že bych si sebou přinesla text písně. Jinak nácvik písně proběhl podle mých představ. Motivace k této aktivitě byla vhodně zvolena. Děti aktivně odpovídaly na otázky, které jsem jim připravila. Nejspíše, je to i z toho důvodu, že děti od narození vyrůstají ve městě, kde slavnost vinobraní je jednou z vrcholných událostí roku. Podle mého názoru byla tato píseň přiměřená věku dětí v této třídě. S dětmi jsme si společně prošli význam písně a děti alespoň jednou vyjádřily význam a obsah písně. Tónový rozsah nebyl pro děti z mého pohledu také obtížný a děti dokázaly tuto píseň zazpívat. Posouzení pedagogických strategií. Myslím si, že organizační forma byla zvolena dobře, protože děti by měly být vedeny v rámci nácviku nové písně. To stejné platí v rámci volby metod. Cíle, které byly pro tuto aktivitu zvoleny, byly naplněny.

6.1.2 Hra Na hotaře

Druhá aktivita mohla být lépe promyšlená z hlediska organizace. Také jsem mohla vybrat jinou pomůcku, která by odlišovala postavu hotaře od ostatních dětí. Motivace aktivity spočívala ve vyprávění příběhu o Zarážení hory. Podle reakcí dětí, které se po celou dobu mlčky na mě dívaly, děti příběh zaujal. K ověření porozumění příběhu dětmi sloužilo pokládání otázek. Děti na všechny tyto otázky dokázaly odpovědět. Aktivita byla z hlediska

věku dětem přiměřená. Děti se měly řídit danými pravidly a vnímat zastavování hudby. Pokud se zaměřím na posouzení zvolených pedagogických strategií, druhý cíl, který jsem si stanovila, nebyl zcela naplněn. A to z toho důvodu, že děti zpočátku nepochopily a neřídily se jimi. Naopak organizační forma a zvolené metody byly zvoleny vhodně.

6.1.3 Poslech vánočních koled

Tato aktivita byla již více z hlediska obsahu a organizace propracovaná. Měla jasný úvod, v rámci kterého jsem dětem vysvětlila aktivitu. V hlavní části dominovala skupinová práce dětí, kterou jsem dobře zvolila v rámci organizační formy. Závěrečná část tvořila prezentaci práce jednotlivých skupin dětí. Motivace děti dle jejich reakcí vhodně upoutala, jelikož mi všechny chtěly vyprávět o jejich zvyklostech v rodině o Vánocích. Co se týká přiměřenosti aktivity věku dětí, tak je pravda, že je tato aktivita trochu náročnější. S tím jsem již před realizací aktivity počítala a snažila ji co nejvíce přizpůsobit věku dětí. Složitější bylo nakreslení koledy ve skupinách. Zde jsem neměla dětem nechávat pracovní list k dispozici, protože většina z nich překreslila i smajlíky, kteří symbolizovali buďto veselou či smutnou melodii koled. Stanovené cíle byly naplněny. Děti dokázaly vlastními slovy popsat vánoční tradice v jejich obci a dokázaly se tvůrčím způsobem vyjádřit v rámci kresby děje koledy.

6.1.4 Štěpánská koleda ve Velkých Pavlovicích

Podle mého názoru byly děti k aktivitě dobře namotivovány. Aktivně mi všechny odpovídaly na mnou položené tematické otázky. Chybu jsem neudělala ani s lucerničkami, které byly položené uvnitř kruhu a v rámci nichž vznikla magická atmosféra. Co se týká přiměřenosti aktivity věku dětí, tato činnost byla pro děti tohoto věku vhodná. V tomto věku již totiž dokázaly pochopit smysl štěpánské koledy a také se i vcítit do scény, kterou v rámci dramatizace sehrály. Myslím si však, že velký vliv na to také měly i kostýmy a jednotlivé rekvizity. Písňe, které jsme si jak s dívkami, tak i chlapci nacvičili děti podle jejich převyprávění pochopily, tudíž byly také vhodné. Instrumentální doprovod byl také přizpůsoben věku dětí. Myslím si, že organizace aktivity proběhla celkem dobře. Aktivita měla svůj úvod, hlavní část a také svůj závěr. Problematiku v rámci mé organizace aktivity vidím úzce v tom, že bylo celkem složité kontrolovat, jak děj koledy, tak i instrumentální doprovod dětí, tudíž jsem musela často odbíhat od jedné skupinky ke druhé. Myslím si, že však hudba celkově byla pro děti vodítkem při jednotlivých částech dramatizace. Vytyčené cíle u aktivity byly naplněny. Velmi dobře byla také zvolena organizační forma, která

podtrhla ještě více atmosféru tematiky. Metody byly zvoleny tak, aby jimi byly cíle naplněny.

6.1.5 Tanec vrtěná

Motivace aktivity mohla být ještě názornější. Sice jsem si s dětmi povídala o průběhu hodů, což děti soudě podle reakcí zaujalo. Avšak mohla jsem dětem na vlastní oči prostřednictvím videa ukázat, jak tento tanec vypadá na hody. Myslím si, že bych tím děti více motivovala k nácvičku tohoto tance. Aktivita byla přiměřena věku dětí. Tanec jsem samozřejmě uzpůsobila vzhledem k jeho obtížnosti. Zároveň jsem tanec dětem předvedla a srozumitelně pro děti popsala. Co se týká organizace aktivity, zde nenastaly nějaké závažné problémy. S dětmi jsem nejprve píseň k vrtěné prošla ohledně významu, který byl dětmi pochopen. Při samotném nácvičku tance nastal drobný problém s rozdělením tanečních rolí (převaha chlapců), tudíž nebylo rozumné se bavit o rozdělení tanečních rolí na základě pohlaví. Zde jsem tedy po radě učitelky děti rozdělila na bílé a modré. To mě však trochu v rámci aktivity mátl, protože na toto označení nejsem zvyklá. Vhodně byla v rámci aktivity zvolena organizační forma, jelikož je pro děti snazší se naučit tanec i s nápěvem pod vedením. Metody byly vhodně zvoleny, a díky tomu byly všechny cíle naplněny.

6.1.6 Tradiční zavádka

Aktivita byla namotivována povídáním si s dětmi o hodovém pondělí, kdy se zavádka tancuje. Zde platí to stejné, co pro motivaci předešlé aktivity a to to, že jsem dětem mohla ukázat přímo záznam zavádky z velkopavlovických hodů pro větší zaujetí z aktivity. Skutečná podoba zavádky není přiměřená věku dětí, se kterými jsem tuto aktivitu realizovala. Já jsem však tento tanec modifikovala tak, podstata tance zůstala zachována, avšak byl pro děti realizovatelný. Organizace aktivity z mého pohledu byla kvalitní. Aktivita měla svoji úvodní část, hlavní část a závěr. Tanec probíhal po kruhu, tudíž jsem měla možnost děti sledovat. Bohužel jsem však nemohla dětem individuálně věnovat, jelikož jsem byla součástí tohoto tance. Podle mého názoru byla organizační forma aktivity stanovena tak, aby mohly být cíle aktivity naplněny, což se také stalo. Metody, které jsem zvolila odpovídaly povaze této aktivity.

6.1.7 Hudebně pohybová hra Kdo nedělá to, co já

Aktivita byla podle mého názoru namotivována vhodně. Celkově děti měly větší chuť do činností už jen tím, že na sobě měly oblečené kostýmy a tím byla atmosféra ostatků ještě

umocňována. Děti dle jejich reakcí zaujal Tučný čtvrtek. Aktivita byla přiměřená věku dětí. Děti dokázaly ve dvojicích samostatně navrhnout taneční kroky. Krátký nápěv hry společně s jednoduchou melodií byly pro děti jednoduché na osvojení. Organizace aktivity proběhla bez problémů. Velký vliv na ní měla i vhodná motivace aktivity. Všechny děti se chtěly v rámci hlavní role ve hře prostrídat, tudíž jsem sledovala, která dvojice ještě nenavrhovala taneční kroky. Vhodně zvolené bylo i pravidlo týkající se postupování dvojic, které měly předvádět taneční kroky, na řadu. V rámci této aktivity byla organizační forma zvolena dobře. Avšak její prvky spjaté se spontánním vymyšlením tanečních kroků má také prvky dramatizace. Metody, díky kterým se cíle měly naplnit, svoji úlohu splnily, a tudíž mohu říct, že byly zvoleny dobře.

6.1.8 Metlový tanec

Aktivita byla přiměřená věku dětí. Je svým charakterem velmi podobná např. hře Židličkované, kterou děti velmi dobře chápou. Motivaci aktivity shledávám jako povedenou. Děti velmi zajímalo, k čemu bude koště využíváno. K tomu, že jsem měla koště chvíli v ruce a nechala jsem děti chvíli děti debatovat vznikla úžasná podoba motivace aktivity. V rámci motivace však nastala i chyba. Ta spočívala ve špatném nasměrování charakteru koštěte. To mělo pak vliv na průběh aktivity. Z části se jednalo i o chybu v rámci organizace, kdy došlo ke špatnému vysvětlení aktivity. Jelikož děti nepostupovaly ve hře podle stanovených pravidel, rozhodla jsem se, že zahájím diskusi na tento vzniklý problém. Musím říct, že diskuse přesto, že nebyla plánovaná byla dobrým krokem. Děti se opravdu do diskuse ponořily a společně jsme přišly na řešení. Musím přiznat, že metoda diskuse sice nebyla plánovanou metodou, avšak díky jsem dokázala naplnit poslední stanovený cíl. Ostatní cíle se prostřednictvím zvolených metod podařilo také naplnit.

6.2 Reflexe ze strany učitelky

V této podkapitole jsem nastínila reflexi, kterou mi po každém dnu aplikace aktivit v mateřské škole poskytla učitelka, která mě po celou dobu realizace aktivit s dětmi pozorovala.

6.2.1 Píseň K vinobraní

První aktivitu učitelka ohodnotila následujícím způsobem. Motivace byla pro děti vhodná, jelikož bylo dětem blíže představeno téma, které znají, jelikož pochází z vinařského města. Při motivaci studentka dětem představila na obrázcích různé typy hroznů a přinesla jim

i ukázat opravdový list vinné révy, který využila i v rámci reflexe. Píseň nebyla přiměřena věku dětí, jelikož byla hůře pochopitelná dětskému světu a tím pádem i hůře zapamatovatelná. Melodie písně byla také složitější. Bylo to nejspíše z toho důvodu, že se nejednalo o dětskou píseň. Proto byl cíl, týkající se interpretace písně podle mě naplněn pouze napůl. V rámci organizace aktivity by bylo vhodnější zvolit více aktivit pro děti a méně vyprávění. Jinak však byla organizace v pořádku. Organizační formu a metody studentka zvolila správně na základě charakteru aktivity.

6.2.2 Hra Na hotaře

Motivace této aktivity děti zaujala. Je to z toho důvodu, že děti příběhy, které pocházejí z jejich okolí zajímají a děti blíže pochopily tradici Zarážení hory společně s významem postavy hotaře. Tato aktivita je přiměřená věku dětí a měla podobu tematické honičky, kterou děti znají z prostředí MŠ. Co se týká organizace této aktivity, pravidla hry nebyla pevně stanovena, a proto hra ubíhala jiným směrem, než původně měla. Poté však studentka tyto drobné nuance napravila a hra probíhala podle pravidel. Z tohoto důvodu byl cíl týkající se respektování pravidel neúplně splněn. Organizační forma a metody byly dobře zvoleny.

6.2.3 Poslech vánočních koled

Samotná aktivita děti zaujala už jen tím, že se odehrávala v adventním čase. Aktivita tedy byla vhodně vsazena do tohoto období. Líbila se mi podoba motivace aktivity. Studentka uvnitř kruhu, kde s dětmi seděla měla nachystané lucerničky, které hezky dotvářely vánoční atmosféru. Aktivita byla věku dětí přiměřena. Koledy, které děti poslouchaly byly pro ně známé – zpívají je s rodiči, znají je z televize či koncertů. Velmi pozitivně hodnotím výběr kontrastních koled, které byly jak veselé, tak smutné. V rámci organizace aktivity velmi dobře hodnotím využití skupinové práce jako organizační formy, při které se ukázalo, jak spolu děti dokážou spolupracovat v rámci jednotlivých úkolů. Líbilo se mi také i spojení vizuálních a sluchových podnětů v rámci pracovního listu. Cíle, které si studentka pro tuto aktivitu stanovila, byly naplněny.

6.2.4 Štěpánská koleda ve Velkých Pavlovicích

Motivaci studentka zvolila velmi vhodně a prostřednictvím umístěných rekvizit v prostoru a kostýmů děti dobře namotivovala k této aktivitě. Ocenila jsem pomoc studentky dětem v rámci oblékání kostýmů. Aktivita byla přiměřená věku dětí. Studentka zvolila takové písně, které byly jednoduché na zapamatování a měly také jednoduchou melodii. Co se týká

organizace zde bych ocenila rozdělení dětí do tří skupin, kdy každá skupina měla svoji důležitou a zajímavou roli, tudíž si děti role nezáviděly. Velmi jsem ocenila volbu organizační formy, která více vtáhla děti do děje štěpánské koledy. Cíle, které si studentka vytyčila byly naplněny. Volba metod byla v rámci této aktivity byla také správná.

6.2.5 Tanec vrtěná

V rámci motivace se mi líbilo využití reálných částí krojů a fotografií. Studentka však tyto fotografie umístila na jeden papír, a tudíž zde byl problém v tom, že v rámci porovnání znaků krojů musela papír přetáčet. Také bych osobně kromě významu rozdílností krojů v jednotlivých obcích zmínila i to, jak se liší od sebe kroj z bohatého a chudého kraje. Určitě bych v rámci motivace zmínila rozdílnost mezi krojem dětským a krojem pro dospělé. Co se týká přiměřenosti aktivity věku dětí, aktivita je pro děti vhodná. Píseň je svým obsahem a melodií také vhodná. Organizace probíhala bez větších problémů. Základy tance již děti znaly, tudíž nebylo tak těžké je tanec naučit. Studentka správně tanec přizpůsobila věku dětí, tak aby jej mohla s dětmi nacvičit. Jelikož se ve třídě nachází více chlapců než dívek, studentka měla obtíže při rozdělování tanečních rolí. Osobně doporučuji zvolení cesty, kdy dětem jsou role rozděleny ne podle pohlaví, ale podle označení barev. Děti pak svoji roli přijmou snadněji. Organizační forma a metody byly zvoleny vhodně. Děti opravdu dokázaly pohovořit o tradicích hodů a píseň se velmi rychle naučily, proto i cíle byly naplněny.

6.2.6 Tradiční zavádka

Aktivita byla dobře namotivována. Studentka dětem přiblížila hodové pondělí, jehož dominantou je obřadní párový tanec zavádka. Jelikož se děti povětšinou účastní hodů v neděli a v úterý, hodové pondělí moc neznají. To stejné platí pro tanec zavádku, se kterou se tak většina dětí ještě nesešla. Aktivita byla přiměřená věku dětí. Tento tanec je plný detailů. Studentka ho správně modifikovala tak, aby si jej mohly zatančit i děti, a přitom by měl tanec svou podstatu. Studentka si tento tanec skvěle zorganizovala, a to v rámci nacvičení tance postupně po jednotlivých krocích. V rámci realizace tance se snažila studentka dětem pomáhat s tanečními kroky tak, že je dětem říkala nahlas. I zde bych však stanovila taneční role na neurčité. V rámci metod studentka mohla využít video, kde by děti mohly tento tanec vidět na vlastní oči, jinak metody byly zvoleny dobře. Řízená činnost je v rámci aktivity dobře zvolena, jelikož děti musejí být v rámci nácviku tohoto tance řízeny. Všechny cíle byly v rámci této aktivity naplněny.

6.2.7 Hudebně pohybová hra Kdo nedělá to, co já

Aktivita byla vhodně namotivována. K její autenticitě přispěly nejen kostýmy dětí, ale také reálná doba ostatků. Aktivita byla věku dětí přiměřená. Text písničky byl velmi jednoduchý jak po stránce obsahové, tak melodické. Velmi se mi v rámci organizace aktivity líbilo společné vymýšlení tanečních kroků dvojicemi dětí, které je společně před třídou předvedly. Studentka dala v rámci aktivity prostor dětem se kreativně vyjádřit v rámci tanečních kroků. Aktivita měla jasný úvod, hlavní část a závěr. Organizační forma byla zvolena dobře, ale velmi hraničila se skupinovou prací. Do cílů bych také zvolila cíl spjatý s rozvojem spolupráce u dětí. Jinak však byly cíle naplněny. V rámci metod bych možná ještě stanovila párovou práci.

6.2.8 Metlový tanec

U této aktivity bych zvolila jinou motivaci, jelikož poté měla odraz i na realizaci aktivity (děti místo toho, aby s koštětem nechtěly tancovat se o ni přetahovaly). Vyzdvihla bych tedy více její negativní postavení ve hře. Aktivita byla přiměřená věku. Děti jsou na takový charakter hry jsou zvyklé například v rámci aktivity Židličkované. Zde však naopak chtějí za každou cenu získat místo na židli. Aktivita však byla velmi dobře zorganizovaná. Přestože na tuto hru je nutný lichý počet dětí (ten den počet sudý), studentka si poradila a v rámci hry uplatnila všechny děti. I přesto, že se v rámci hry vyskytnul problém ohledně špatného pochopení pravidel, studentka byla schopná tento problém vyřešit v rámci diskuse s dětmi. Děti musely samostatně přijít na to, proč se hra ubrala jiným směrem. Organizační forma byla odpovídající této aktivitě. Cíle byly naplněny krom posledního cíle. Děti se příliš nezajímaly o své kamarády, ale spíše projevovaly soutěživost při hře.

6.3 Porovnání sebereflexe a reflexe ze strany učitelky

Pro lepší orientaci v rámci porovnání vlastní reflexe reflexe ze strany učitelky, která mě po celou dobu mých výstupů pozorovala jsem vytvořila tabulku. Jsou zde zmíněny jak pozitiva, tak i negativa k mým výstupům z obou stran.

Tabulka 2: Porovnání vlastní reflexe a reflexe ze strany učitelky

hudební aktivita	sebereflexe	reflexe od učitelky
1. Píseň K vinobraní	+ vhodná motivace	+ vhodná motivace
	+ přiměřená věku dětí	- píseň těžká na pochopení pro děti
	- zmatečná organizace	

2. Hra Na hotaře	+ poutavý příběh pro děti - nedostatečné vysvětlení pravidel	+ zajímavá motivace - pevně nestanovená pravidla (nenaplněné cíle)
3. Poslech vánočních koled	+ propracovaná organizace + využití skupinové práce - složitější aktivita	+ propojení poslechu a vizuálních podnětů + kontrastní melodie + využití skupinové práce
4. Štěpánská koleda ve Velkých Pavlovicích	+ velmi tematická motivace + náročná organizace + přiměřenost věku	+ bohatá motivace + dobře zvolená organizační forma + zajímavá role pro každého
5. Tanec vrtěná	+ modifikace aktivity - více zažitá motivace + dobře stanovená OF	+ modifikace aktivity + přiměřena věku - málo podrobná motivace
6. Tradiční zavádka	+ modifikace aktivity + dobrá organizace - nemožnost individuální pomoci	+ modifikace aktivity + velmi dobrá organizace - zmatek v dělbě rolí
7. Hudebně pohybová hra Kdo nedělá to, co já	+ využití kostýmů + tvůrčí prostor pro děti + párová práce	+ vhodně využitě téma + spolupráce dětí + přiměřena věku
8. Metlový tanec	+ nápaditá motivace + pohotové řešení - špatné podání pravidel	+ zapojení všech dětí + přiměřena věku - špatné podání pravidel

Pokud se zaměřím na srovnání mé reflexe s reflexí podanou učitelkou, v mnoha bodech jsme se s učitelkou shodly, a to jak v těch pozitivních (spolupráce dětí), tak i v těch, které by se daly označit jako konstruktivní kritika (špatné podání pravidel). V tom, v čem jsme se s učitelkou neshodovaly mi pomohlo v rámci mé sebereflexe. Uvědomila jsem si i postřehy z praxe, které jsem hned nepostřehla. Celkově mi z porovnání reflexí vyplývá, že je důležité se zamýšlet v rámci plánování jednotlivých aktivit na různé aspekty, na které bych se ani já sama nezaměřila.

6.4 Doporučení pro praxi

Hudební aktivity zaměřené na téma folklór jsou v určité míře v MŠ také uplatňovány. Nejedná se však o ucelenou sadu takto zaměřených aktivit, nýbrž o samostatně začleňované aktivity v rámci jednotlivých ročních období. A jsou orientovány na různé tradice, které se pojí k různým regionům.

V rámci realizace sady hudebních aktivit na téma folklór v dané MŠ jsem si povšimla některých nuancí, které bych zde ráda poznamenala. Co se týká ideálního počtu dětí realizujících sadu aktivit, u většiny aktivit není potíží jejich vyšší počet. Malou výjimkou jsou poslechové činnosti, kde je pro jejich obtížnost lepší mít menší skupinku dětí z hlediska věnování více pozornosti. Celkový počet dětí ve třídě však nelze ovlivnit. V rámci poslechových činností bych tedy doporučovala zvolit skupinovou práci, při které se věnuje jednotlivým skupinám dětí a ne jednotlivcům.

Dále bych pak chtěla poukázat na potřebnou pečlivost učitelky týkající se výběru lidových písní. Ne každá píseň je totiž vhodná pro zařazení do hudebních činností určených pro děti předškolního věku. Písně by vždy měly být pro děti svým obsahem srozumitelné a melodie by měla být v rozsahu jednočárkované oktávy. Také by učitelka s dětmi vždy měla nejprve píseň rozebrat z hlediska obsahu-tzn. jestli jí děti porozuměly.

Aktivity spjaté s různými tanci typickými pro daný region by měly být vždy učitelkou zhodnoceny z hlediska jejich náročnosti. Pokud jsou taneční kroky vážící se k danému tanci pro děti náročné, učitelka by tanec měla modifikovat tak, aby byl pro děti realizovatelný, ale zároveň aby byla zachována jeho podstata.

Opomenout nemůžu ani náročnost a také smysl aktivit orientovaných na instrumentální činnosti v MŠ. Zprvce, její náročnost by měla odpovídat věku dětí. Nemělo by se jednat o nějaké složité skladby, které má dítě instrumentálně zpodobnit, ale spíše se jedná o tvořivost v rámci této činnosti a také pocit radosti z ní. Folklórně zaměřené aktivity se v rámci instrumentálních činností mohou zaměřovat např. na výrobu jednoduchých hudebních nástrojů spjatých s tradicemi daného regionu.

Celkově cílem takto zaměřených aktivit by mělo být představení jednotlivých folklórně zaměřených svátků, slavností a s nimi spjatých tradic pro danou oblast. Důvodem je to, aby se děti seznámily již v tomto věku se zvyky a tradicemi z obce či oblasti odkud pochází případně aby k nim byly vedeny již v takovém věku.

ZÁVĚR

Má bakalářská práce se zabývala tématem využití folklóru v hudebních činnostech v předškolním vzdělávání. Teoretická část se sestávala celkem ze čtyř kapitol. V rámci první kapitoly jsem definovala základní pojmy v oblasti folklóru a hudebních činností a jejich následné dělení a využití v mateřské škole. Ve druhé kapitole jsem se zabývala propojením folklóru s hudebními činnostmi v mateřské škole. V rámci poslední kapitoly teoretické části jsem představila vybrané folklórní události ve Velkých Pavlovicích.

Na tuto kapitolu plynule navázala praktická část. V ní byla navržena sada aktivit zaměřená na téma folklór v hudebních činnostech v mateřské škole. V této části se nacházelo i zdůvodnění její potřeby, její časový harmonogram, místo realizace, ale také charakteristika dětí, které jednotlivé aktivity realizovaly. Následně zde byl podrobně představen každý blok, který se sestával vždy ze dvou aktivit. Jednalo se o bloky Vinobraní, Vánoce ve Velkých Pavlovicích, Krojované hody a blok Ostatky. Kromě průběhu aktivity spjaté i s její motivací a závěrem zde byla představena především zaměřenost pedagogických strategií. Po realizaci těchto aktivit následovalo evaluování sady aktivit. Evaluace se skládala ze tří částí. Před tím, než však evaluace byla započata byla stanovena čtyři kritéria hodnocení. Nejprve jsem reflektovala jednotlivé výstupy aktivit, poté jsem sepsala reflexi ze strany učitelky, která mě pozorovala v rámci výstupů. V poslední části evaluace došlo k porovnání našich reflexí.

Následně jsem na základě evaluace sady aktivit vypracovala doporučení pro praxi mateřských škol. Podle mého názoru by vždy učitel, který bude podobné aktivity realizovat měl mít na mysli přiměřenost aktivit věku dětí. Protože ne všechny lidové písně jsou svým obsahem, ale i formou vhodné pro děti. To stejné platí i pro lidové tance, které jsou typické pro dané slavnosti. Učitel tedy musí volit vhodné písně či tance či u lidových tanců se nabízí možnost jejich modifikace, což jsem si sama vyzkoušela.

Děti, se kterými jsem sadu aktivit realizovala mi ukázaly, že tradice v obci, kde žijí jsou pořád živé a přenášejí se dál. Tudíž je zde velký potenciál, že z dětí vyrostou dospělí lidé, kteří budou tyto starodávné tradice přenášet dál.

Podle mého názoru by podobné aktivity, které se zaměřují na smysl svátků a slavností s nimi spjatými tradicemi měly v mateřské škole objevovat častěji. A to především se zaměřením na ty tradice, které jsou typické pro region, ve kterém se mateřská škola nachází. Děti se tak blíže seznámí s tradicemi, které se v jejich obci dodržují už po několik generací a jsou tedy spjaté i s jejich předky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Anonymous. (2010). *Velkopavlovické hody: historie a současnost*. Brno: F. R. Z. agency.
2. Bednářová, J., & Šmardová, V. (2022). *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Brno: Edika.
3. Bellan, S. (2014). *Velké Pavlovice: kraj na okraji ráje*. Břeclav: Malovaný kraj.
4. Blahůšek, J., Luther, D., Pospíšilová, J., Válka, M., Uhlíková, L., Pavlicová, M., ...Frolec, I. (2011). *Identifikace a dokumentace jevů tradiční lidové kultury v České republice*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury.
5. Brettschneiderová, V., & Kubecová, M. (2018). *Taneční činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
6. Dvořáková, H. (2011). *Pohybové činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
7. Franěk, M. (2007). *Hudební psychologie*. Praha: Karolinum.
8. Jančár, J., Altman, K., Jeřábek, R., Jeřábková, A., Krist, J., Křížová, A., ...Večerková, E. (2000). *Vlastivěda moravská: Lidová kultura na Moravě*. Strážnice: Ústav Lidové kultury.
9. Jančár, J., Krist, J., Soukup, V., Tyllner, L., & Uherek, Z. (2011). *Malý etnologický slovník*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury.
10. Jandourek, J. (2012). *Slovník sociologických pojmů*. Praha: Grada.
11. Jelínková, Z. (1955). *Lidové tance z Hustopečska a Břeclavska*. Praha: Ústřední dům lidové tvořivosti.
12. Jurkovič, P. (2012). *Od výkřiku k písničce*. Praha: Portál.
13. Kolář, Z., Raudenská, V., Rymešová, J., Šikulová, R., & Vališová, A. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky*. Praha: Grada.
14. Kordiovský, E., Adámek, M., Böhm, F., Břečka, J., Čapka, F., Dvořák, P., ... Zborovský, M. (2002). *Město Velké Pavlovice*. Znojmo: FPO.
15. Kubecová, M. (2017). Pěvecké činnosti. In M. Kubecová, M. Pehelová, M. Slavíková, V. Růžicková, & H. Váňová. *Rozvíjíme hudební dovednosti dětí* (s. 63-84). Praha: Raabe.

16. Kupcová, Z., Nádvorníková, H., Růžičková, V., Svobodová, E., & Vondrušová, A. (2016). *Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
17. Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie* (2. vyd.). Praha: Grada.
18. Leščák, M., & Sirovátka, O. (1982). *Folklór a folkloristika: o ľudovej slovesnosti*. Smena: Bratislava.
19. Lišková, M. (2012). *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
20. Motlová, M. (2016). *Průvodce lidovou kulturou*. Praha: Euromedia Group.
21. Mrštík, A., & Mrštík, V. (1958). *Rok na vsi: kronika moravské dědiny I*. Praha: Naše vojsko.
22. Pavlicová, M. (2012). *Cestami lidového tance: Zdenka Jelínková a česká etnochoreologie*. Brno: Masarykova univerzita.
23. Pehelová, M. (2017). Hudební činnosti v předškolním vzdělávání. In M. Kubecová, M. Pehelová, M. Slavíková, V. Růžičková, & H. Váňová. *Rozvíjíme hudební dovednosti dětí* (s. 39-62). Praha: Raabe.
24. Pecháček, S. (2013). *Lidová píseň a sborová tvorba*. Praha: Karolinum.
25. Průcha, J., & Veteška, J. (2014). *Andragogický slovník*. (2. vyd.). Praha: Grada.
26. Raková, M., Štíplová, L., & Tichá, A. (2016). *Zpíváme a nasloucháme hudbě s nejmenšími* (2. vyd.). Praha: Portál.
27. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. (2021). Praha: Výzkumný ústav pedagogický.
28. Růžičková, V. (2017). Dětské hudební nástroje. In M. Kubecová, M. Pehelová, M. Slavíková, V. Růžičková, & H. Váňová. *Rozvíjíme hudební dovednosti dětí* (s. 107-140). Praha: Raabe.
29. Sedlák, F., & Váňová, H. (2013). *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum.
30. Šebestová, A. (2022). *Lidské dokumenty a jiné národopisné poznámky*. Brumovice: Carpe diem.

31. Šimanovský, Z. (2011). *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi* (4. vyd.). Praha: Portál.
32. Šottnerová, D. (2009). *Lidové tradice*. Olomouc: Rubico.
33. Thorová, K. (2015). *Vývojová psychologie: Proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál.
34. Tichá, A. (2009). *Učíme děti zpívat: Hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let* (2. vyd.). Praha: Portál.
35. Tichá, A., & Raková, M. (2014). *Zpíváme a hrajeme si s nejmenšími* (3. vyd.). Praha: Portál.
36. Tyllner, L. (2010). *Tradiční hudba: hledání kořenů*. Praha: Etnologický ústav Akademie věd ČR.
37. Vágnerová, M., & Lisá, L. (2021). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání* (3. vyd.). Praha: Karolinum.
38. Večerková, E. (2015). *Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře*. Praha: Vyšehrad.

Internetové zdroje:

39. Biber, K. (2016). The effects of folk dance training on 5-6 years children's physical and social development. *Journal of Education and Training Studies*, 4(11), 213–226. Dostupné z https://www.researchgate.net/publication/309273784_The_Effects_of_Folk_Dance_Training_on_5-6_Years_Children's_Physical_and_Social_Development.
40. Bittnerová, D. (2011). Kultura dětí a dětský folklor. In P. Janeček (Eds.), D. Bittnerová, M. Heřmanovský, A. Votruba, & J. Pohunek, *Folklor atomového věku: Kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v soudobé české společnosti* (s. 13-16). Praha: Národní muzeum a Univerzita Karlova v Praze. Dostupné z https://fhs.cuni.cz/FHS-641-version1-folklor_atomoveho_veku_janecek.pdf.
41. Holubová, V. (2011). *Slovo folklór v současném úzu*. Ústav pro jazyk český, Akademie věd ČR: Naše řeč. Dostupné z <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7589>.

42. Huiyu, G. (2018). Advances in Social Science, Education and Humanities Research, volume 264. In J. Li, & S. Song (Ed.), *A Study on the Educational Strategy of Using Folktales in Kindergarten* (s. 757–760). Xi'an: Atlantis Press. Dostupné z <https://www.atlantispress.com/proceedings/icemaess-18/25906295>.
43. Janeček, P. (2011). Folklor jako sociální produkt: Subkultury a malé sociální skupiny jako prostředí šíření současného folkloru. In P. Janeček (Eds.), D. Bittnerová, M. Heřmanovský, A. Votruba, & J. Pohunek. *Folklor atomového věku: Kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v soudobé české společnosti* (s. 13-16). Praha: Národní muzeum a Univerzita Karlova v Praze. Dostupné z https://fhs.cuni.cz/FHS-641-version1-folklor_atomoveho_veku_janecek.pdf.
44. Lidová kultura (2019). Vrtěná z Lanžhota. Dostupné z <https://www.lidovakultura.cz/2019/08/02/j-2-vrtena-z-lanzhota/>.
45. Schauerová, A. (2007). Utváření vztahu k folklórnímu dědictví. In V. Ondrušová, & L. Uhlíková, *Dětský folklor dnes (proměny funkcí)* (s. 7–10). Strážnice: Národní ústav lidové kultury. Dostupné z <https://kramerius.nulk.cz/view/uuid:cc76c31b-8e6f-44a4-ad47-eb35ecb43f1d?page=uuid:b6ec384c-27ff-11eb-997c-000c29086a30>.
46. Vodáková, A. (2017). Sociologický ústav AV ČR: Sociologická encyklopedie. *Obyčej*. Dostupné z <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Oby%C4%8Dej>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

- d. f. dětský folklór
- h. č. hudební činnosti
- MŠ mateřská škola
- s. f. slovesný folklór

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Obsah sady aktivit	35
Tabulka 2: Porovnání vlastní reflexe a reflexe ze strany učitelky	59

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Píseň K vinobraní

Příloha P II: Upomínkový arch pro děti ze všech bloků aktivit

Příloha P III: Pracovní list k poslechu koledy Půjdeme spolu do Betléma

Příloha P IV: Pracovní list k poslechu koledy Byla cesta ušlapaná

Příloha P V: Pracovní list k poslechu koledy Pojd'te chlapci k nám

Příloha P VI: Pracovní list k poslechu koledy Veselé vánoční hody

Příloha P VII: Výtvarné ztvárnění koledy Půjdeme spolu do Betléma první skupinou dětí

Příloha P VIII: Výtvarné ztvárnění koledy Pojd'te chlapci k nám druhou skupinou dětí

Příloha P IX: Výtvarné ztvárnění koledy Veselé Vánoční hody

Příloha P X: Vzor informovaného souhlasu rodičů k pořízení fotografií dětí

Příloha P XI: Fotodokumentace 1 + 2 (blok Vinobraní)

Příloha P XII: Fotodokumentace 3 + 4 (blok Vánoce ve Velkých Pavlovicích)

Příloha P XIII: Fotodokumentace 5 + 6 (blok Krojované hody)

Příloha P XIV: Fotodokumentace 7 + 8 (blok Ostatky)

SEZNAM OBRÁZKŮ

Ilustrační obrázky jsou použité v pracovních listech níže. Autoři obrázků jsou neznámí.

Obrázek hroznu:

https://www.google.cz/search?q=hrozen&tbn=isch&ved=2ahUKEwiM7PeN8ZX-AhVlsCcCHZBXDpMQ2-cCegQIABAA&oq=hrozen&gs_lcp=CgNpbWcQAzIHCAAQigUQQzIICAAQgAQQsQM yBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyB QgAEIAEMgUIABCABDoECCMQJzoHCAAQGBCABDoHCCMQ6gIQJ1CrCFjPLGC GL2gBcAB4AIAB7gSIAegFkgEHMC4xLjUtMZgBAKABAaoBC2d3cy13aXotaW1nsA EKwAEB&sclient=img&ei=NA8vZlYCC-XgnsEPkK-5mAk&bih=695&biw=750&hl=cs#imgrc=AdP9_qbhYEk7hM

Obrázek pouštění skořápek po vodě:

https://www.google.com/search?q=pou%C5%A1t%C4%9Bn%C3%AD+sko%C5%99%C 3%A1pek&tbn=isch&hl=cs&chips=q:pou%C5%A1t%C4%9Bn%C3%AD+sko%C5%99 %C3%A1pek,online_chips:v%C3%A1no%C4%8Dn%C3%AD+zvyky:4_6gnJd2MpM%3 D&sa=X&ved=2ahUKEwiU--vo5f-AhUtvicCHed0D1AQ4lYoAHoECAEQJg&biw=1519&bih=722#imgrc=FeLQTjY7En3g6 M

Obrázek ostatkových masek:

https://www.google.com/search?q=masopust&tbn=isch&ved=2ahUKEwjv7Mu4o5f-AhW0nCcCHU9IDMkQ2-cCegQIABAA&oq=masopust&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECCMQJzIFCAAQgAQyBQgAE IAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIA EMgUIABCABDoICAAQgAQQsQM6CAgAELEDEIMBUMQGWLYPYKgQaABwAH gAgAFpiAH1BZIBAzguMZgBAKABAaoBC2d3cy13aXotaW1nwAEB&sclient=img&ei =M8ovZK-HCbS5nsEPz5CxyAw&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=JyGD_I3GwMro0M

Obrázek vyšívání květin:

https://www.google.com/search?q=krojov%C3%BD+p%C3%A1r+han%C3%A1ck%C3%A9+slov%C3%A1cko+obr%C3%A1zek&tbn=isch&hl=cs&chips=q:krojov%C3%BD+p %C3%A1r+han%C3%A1ck%C3%A9+slov%C3%A1cko+obr%C3%A1zek,online_chips:

[v%C3%BD%C5%A1ivka:3WK7UfVAy0g%3D&sa=X&ved=2ahUKEwiY0uP7pZf-AhU5sCcCHa3PAcEQ4IYoA3oECAEQLA&biw=1519&bih=722#imgrc=YY3PeCglAneFpM&imgdii=tl3wUV1a1J7OyM](https://www.google.com/search?q=vesel%C3%BD+a+smutn%C3%BD+smajl%C3%ADk&sa=X&ved=2ahUKEwiY0uP7pZf-AhU5sCcCHa3PAcEQ4IYoA3oECAEQLA&biw=1519&bih=722#imgrc=YY3PeCglAneFpM&imgdii=tl3wUV1a1J7OyM)

Obrázek smajlíků:

https://www.google.com/search?q=vesel%C3%BD+a+smutn%C3%BD+smajl%C3%ADk&tbm=isch&ved=2ahUKEwi33s6pq5f-AhWMrycCHeI7DC4Q2-cCegQIABAA&oq=vesel%C3%BD+a+smutn%C3%BD+smajl%C3%ADk&gs_lcp=CgNpbWcQAzoECCMQJ1DTCljxOGCAOmgAcAB4AIABdIlgB2AmSAQQxMy4xmAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&scient=img&ei=d9IvZPfGDYzfnEP4vew8AI&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=rZzapbNEQDSFSM&imgdii=yZZQY5c268TkBM

Obrázek Ježíška:

https://www.google.com/search?q=je%C5%BE%C3%AD%C5%A1ek&tbm=isch&ved=2ahUKEwjYgKqvq5f-AhWDrycCHXn-BOwQ2-cCegQIABAA&oq=je%C5%BE%C3%AD%C5%A1ek&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECCMQJzIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgYIABAFEB46BwgAEIoFEEM6CAgAELEDEIMBOggIABCABBCxAzoLCAAQgAQQsQMQgwFQ2gRYyRZgoxhoAHAAeACAAWuIAcUFkgEDNi4ymAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&scient=img&ei=g9IvZJizDIPfnsEP-fyT4A4&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=bqfxXKmA48HUuM

Obrázek klavíru:

[google.com/search?q=obrázek+klavír&tbm=isch&ved=2ahUKEwiFzajUrJf-AhWwmicCHd7sDEYQ2-cCegQIABAA&oq=obrázek+klavír&gs_lcp=CgNpbWcQAzIFCAAQgAQyBggAEAgQHjoeECCMQJzoGCAAQBxAeOgcIIXDqAhAnOggIABCABBCxAzoFCAAQsQM6BAgAEA M6CwgAEIAEELEDEIMBOggIABCxAxCDAVCEBVjYK2CELWgCcAB4A4ABrQGIAbkPkgEEMTKuM5gBAKABAaoBC2d3cy13aXotaW1nsAEKwAEB&scient=img&ei=3dMvZMXqDLC1nsEP3tmzsAQ&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=D-vBWIVp-buzYM](https://www.google.com/search?q=obrázek+klavír&tbm=isch&ved=2ahUKEwiFzajUrJf-AhWwmicCHd7sDEYQ2-cCegQIABAA&oq=obrázek+klavír&gs_lcp=CgNpbWcQAzIFCAAQgAQyBggAEAgQHjoeECCMQJzoGCAAQBxAeOgcIIXDqAhAnOggIABCABBCxAzoFCAAQsQM6BAgAEA M6CwgAEIAEELEDEIMBOggIABCxAxCDAVCEBVjYK2CELWgCcAB4A4ABrQGIAbkPkgEEMTKuM5gBAKABAaoBC2d3cy13aXotaW1nsAEKwAEB&scient=img&ei=3dMvZMXqDLC1nsEP3tmzsAQ&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=D-vBWIVp-buzYM)

Obrázek houslí:

https://www.google.com/search?q=obr%C3%A1zek+housl%C3%AD&tbm=isch&ved=2ahUKEwiEudHrrJf-AhXokicCHacqD2EQ2-cCegQIABAA&oq=obr%C3%A1zek+housl%C3%AD&gs_lcp=CgNpbWcQAziHCAAQ

[GBCABDoECCMQJzoFCAAQgAQ6BggAEAgQHjoICAAQsQMQgwE6BggAEAUQHlCoCljjI2DrJmgDcAB4AIABfYgBvgiSAQQxMC4ymAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=DtQvZIT6BuilnsEPp9W8iAY&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=xx02CZJ8izLpWM](https://www.google.com/search?q=dudy&tbm=isch&ved=2ahUKEwiQg4yVrZf-AhUEKicCHd5vAzEQ2-cCegQIABAA&oq=dudy&gs_lcp=CgNpbWcQAzIFCAAQgAQyBQgAEIAEOgQIIxAnOggIABCABBCxAzoHCAAQigUQQzoKCAAQigUQsQMQQ1CGBVjnCGDmCWgAcAB4AIABXIGbQOOSAQE1mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=ZdQvZNC8A4SknsEP3t-NiAM&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=eIwsug3ZDe5VAM)

Obrázek dud:

[https://www.google.com/search?q=dudy&tbm=isch&ved=2ahUKEwiQg4yVrZf-AhUEKicCHd5vAzEQ2-cCegQIABAA&oq=dudy&gs_lcp=CgNpbWcQAzIFCAAQgAQyBQgAEIAEOgQIIxAnOggIABCABBCxAzoHCAAQigUQQzoKCAAQigUQsQMQQ1CGBVjnCGDmCWgAcAB4AIABXIGbQOOSAQE1mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=ZdQvZNC8A4SknsEP3t-NiAM&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=eIwsug3ZDe5VAM](https://www.google.com/search?q=panenka+maria&tbm=isch&ved=2ahUKEwjQnevOrZf-AhVtpicCHbpAAtgQ2-cCegQIABAA&oq=panenka+&gs_lcp=CgNpbWcQARgAMgQIIxAnMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEOgcIABCKBRBDOgoIABCKBRCxAxBDOgQIABADoggIABCABBCxAzoHCAAQgAQQE1CMB1jiH2CVK2gDcAB4AIABYYgB_weSAQIXMpgBAKABAAoBC2d3cy13aXotaW1nwAEB&sclient=img&ei=4tQvZNCkFe3MnsEPuoGJwA0&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=nD5o8lXRC_Sr6M)

Obrázek Panny Marie:

[https://www.google.com/search?q=panenka+maria&tbm=isch&ved=2ahUKEwjQnevOrZf-AhVtpicCHbpAAtgQ2-cCegQIABAA&oq=panenka+&gs_lcp=CgNpbWcQARgAMgQIIxAnMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEOgcIABCKBRBDOgoIABCKBRCxAxBDOgQIABADoggIABCABBCxAzoHCAAQgAQQE1CMB1jiH2CVK2gDcAB4AIABYYgB_weSAQIXMpgBAKABAAoBC2d3cy13aXotaW1nwAEB&sclient=img&ei=4tQvZNCkFe3MnsEPuoGJwA0&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=nD5o8lXRC_Sr6M](https://www.google.com/search?q=p%C3%AD%C5%A1%C5%A5ala&tbm=isch&ved=2ahUKEwj7663srZf-AhV7rycCHYNhCpAQ2-cCegQIABAA&oq=p%C3%AD%C5%A1%C5%A5ala&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECCMQJzIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIECAAQHjIGCAAQBRAeMgYIABAFEB46BwgAEBgQgAQ6BwgAEIoFEEM6BAgAEM6CAgAEIAEELEDUMcFWM4TYPQUaABwAHgAgAGXAYgBkQaSAQM1LjOYAQCgAQGqAQtd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=HNUvZPvtA_vensEPg8OpgAk&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=TwelXKGUmeD9tM)

Obrázek pišťaly:

https://www.google.com/search?q=p%C3%AD%C5%A1%C5%A5ala&tbm=isch&ved=2ahUKEwj7663srZf-AhV7rycCHYNhCpAQ2-cCegQIABAA&oq=p%C3%AD%C5%A1%C5%A5ala&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECCMQJzIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIECAAQHjIGCAAQBRAeMgYIABAFEB46BwgAEBgQgAQ6BwgAEIoFEEM6BAgAEM6CAgAEIAEELEDUMcFWM4TYPQUaABwAHgAgAGXAYgBkQaSAQM1LjOYAQCgAQGqAQtd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=HNUvZPvtA_vensEPg8OpgAk&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=TwelXKGUmeD9tM

Obrázek zasněžené cesty:

https://www.google.com/search?q=zasn%C4%9B%C5%BEen%C3%A1+cesta&tbm=isch&ved=2ahUKEwiBv931r5f-AhVNuCcCHainA_AQ2-cCegQIABAA&oq=zasn%C4%9B%C5%BEen%C3%A1+cesta&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECCMQJzoICAAQgAQQsQM6BQgAEIAEOgQIABADogcIABCKBRBDOgoIABCKBRcXAxBDogcIABAYEIAEUNIQWJMxYOcxaAFwAHgBgAHuA4gB1iGSAQk1LjMuMy4xLjWYAQCgAQGqAQtn3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=SNevZIH7I83wnsEPqM-OgA8&bih=705&biw=1519&hl=cs#imgsrc=ggtkYoggKUxGBM

Obrázek kostela:

https://www.google.com/search?q=kostel+v+zim%C4%9B&tbm=isch&ved=2ahUKEwjGIPbHsJf-AhU9nycCHU-iAnAQ2-cCegQIABAA&oq=kostel+v+zim%C4%9B&gs_lcp=CgNpbWcQAzoECCMQJzoHCAAQigUQQzoFCAAQgARQpwVYvRlghxtoAXAAeAGAAAgHiAGCJJIBBzQtMS4wLjWYAQCgAQGqAQtn3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=9NevZMbKOr2-nsEPz8SKgAc&bih=705&biw=1519&hl=cs#imgsrc=cHsPgWReOE8i6M

Obrázek svíce:

https://www.google.com/search?q=sv%C3%AD%C4%8Dka&tbm=isch&ved=2ahUKEwj3nPHOsJf-AhWBp0wKHWSlCpEQ2-cCegQIABAA&oq=sv%C3%AD%C4%8Dka&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECCMQJzIECCMQJzIHCAAQigUQQzIHCAAQigUQQzIHCAAQigUQQzIHCAAQigUQQzIICAAQgAQQsQMyCAgAEIAELEDmGcIABCKBRBDOgUIABCABDOLCAAQgAQQsQMQgwFQ9ARY9Qtg9AxoAHAAeACAAfoEiAHFDJIBBzMtMS4wLjKYAQCgAQGqAQtn3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=A9gvZLePIoHPsgLkyqqICQ&bih=705&biw=1519&hl=cs#imgsrc=DAX6xjiCJj3pfM&imgdii=88ZUHgcqdLzVTM

Obrázek koledníků:

https://www.google.com/search?q=v%C3%A1no%C4%8Dn%C3%AD+koledn%C3%ADci&tbm=isch&ved=2ahUKEwikLjpsJf-AhWosCcCHRiRAS0Q2-cCegQIABAA&oq=v%C3%A1no%C4%8Dn%C3%AD+koledn%C3%ADci&gs_lcp=CgNpbWcQAzoECCMQJzoFCAAQgAQ6CAgAELEDEIMBOgcIABCKBRBDOgQIABADUK0FWMMZYOOQbaAFwAHgAgAGDBYgBpw6SAQM1LTOYAQCgAQGqAQtn3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=O9gvZOT2Do7hnsEPmKKG6AI&bih=705&biw=1519&hl=cs#imgsrc=h5EDAVmM8F8sQM&imgdii=yRHXzmJsUSosmM

Obrázek jablka:

https://www.google.com/search?q=jablko&tbm=isch&ved=2ahUKEwjIyaC_spf-AhUImicCHRqfALwQ2-cCegQIABAA&oq=jablko&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECCMQJzIECCMQJzIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEOg0IABCKBRCxAxCDARBDoggIABCABBCxAzoICAAQsQMQgwE6BwgAEloFEEM6BAgAEANQ5AZYoxVg6xdoAHAAeACAAsGiAHjHpIBBTUtMS40mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=-9kvZlJgJ6W0nsEPmr6C4As&bih=705&biw=1519&hl=cs#imgrc=xXWbRbA8rIRDiM

Obrázek vlašského ořechu:

https://www.google.com/search?q=o%C5%99ech+vla%C5%A1sk%C3%BD&tbm=isch&ved=2ahUKEwjWoZirs5f-AhUBrycCHXLeC3wQ2-cCegQIABAA&oq=o%C5%99ech+vla%C5%A1sk%C3%BD&gs_lcp=CgNpbWcQAzIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgYIABAIEB4yBggAEAgQHjIGCAAQCBAeMgYIABAIEB4yBggAEAgQHjIGCAAQCBAeMgYIABAIEB4yBggAEAgQHjoHCAAQigUQQzoHCAAQGCABFBNWLMPLYMMRaABwAHgAgAHBBogB1SGSAQU1LTiUjgBAKABAAoBC2d3cy13aXotaW1nwAEB&sclient=img&ei=3tovZNY6gd6ewQ_yvK_gBw&bih=705&biw=1519&hl=cs#imgrc=SdJRar730kx1AM&imgdii=0Vbx3BN6Hm8snM

Obrázek hrušky:

https://www.google.com/search?q=hru%C5%A1ka&tbm=isch&ved=2ahUKEwj5-P28s5f-AhXSmicCHWTWBG0Q2-cCegQIABAA&oq=hru%C5%A1ka&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECCMQJzIECCMQJzIICAAQgAQsQMyCAgAEIAEELEDmgUIABCABDIICAAQgAQsQMyBQgAEIAEMggIABCABBCxAzIFCAAQgAQyBQgAEIAEUOQEWP0MYOoNaABwAHgAgAHvBogB0w2SAQM2LTKYAQCgAOGqAQtd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=A9svZLnrE9K1nsEP5KyT6AY&bih=705&biw=1519&hl=cs#imgrc=ReqJH0_Bf_b9wM

Obrázek anděla:

https://www.google.com/search?q=and%C4%9Bl&tbm=isch&ved=2ahUKEwjs_rKNtJf-AhXqmycCHbY7DT0Q2-cCegQIABAA&oq=and%C4%9Bl&gs_lcp=CgNpbWcQA1CcBljgCmDODGgAcAB4AIAABpQmIAaUJkgEDNy0xmAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=q9svZKz9Ouq3nsEPtve06AM&bih=705&biw=1519&hl=cs#imgrc=YU0r6WS26oDFkM

Obrázek noční oblohy:

https://www.google.com/search?q=no%C4%8Dn%C3%AD+obloha&tbm=isch&chips=q:no%C4%8Dn%C3%AD+obloha,online_chips:hv%C4%9Bzdami:y4Stb5nuB_w%3D&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwi3lazYt5f-AhU0kScCHerdCnIQ4lY0AXoECAEQKA&biw=1519&bih=722#imgrc=OiJeRuq17v5hLM&imgdii=kHPQjb1cCeH1QM

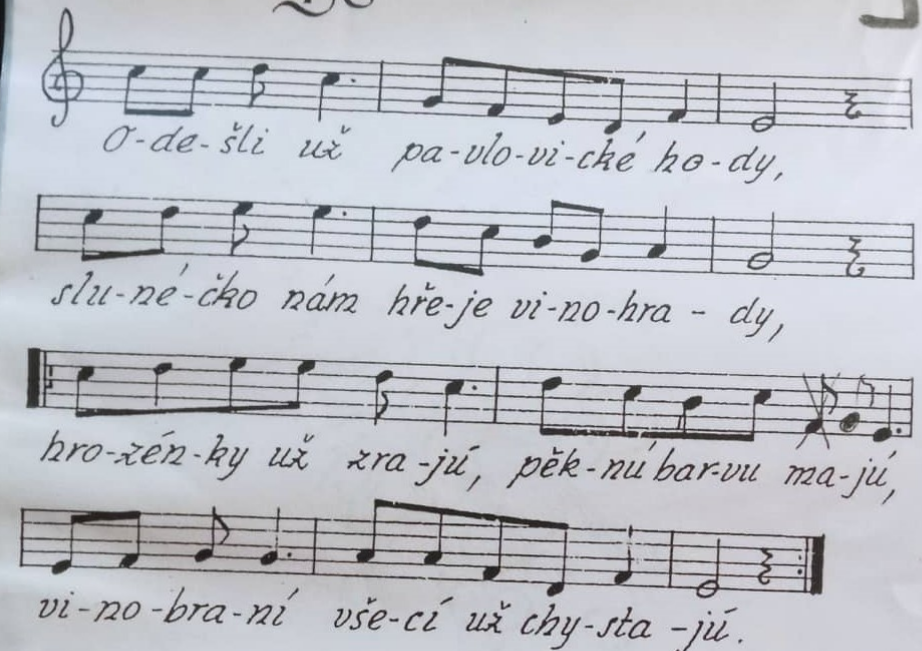
Obrázek krále:

https://www.google.com/search?q=kr%C3%A1l+obr%C3%A1zek&tbm=isch&ved=2ahUKEwizlOWpuJf-AhVgrycCHYznBQwQ2-cCegQIABAA&oq=kr%C3%A1l+obr%C3%A1zek&gs_lcp=CgNpbWcQA1AAWABg0wNoAHAAeACAAQCIAQCSAQCYAQCqAQotnd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&scient=img&ei=GeAvZPOjD-DensEPjM-XYA&bih=722&biw=1519&hl=cs#imgrc=5Ks6o8ZbJd48jM&imgdii=QchtuJaEKESTsM

PŘÍLOHY

Příloha P I: Píseň K vinobraní

K vinobraní (9) 9

O-de-šli už pa-ulo-vi-cké ho-dy,
slu-ně-čko nám hře-je vi-no-hra - dy,
hro-zěn-ky už zra-jú, pě-k-nú bar-vu ma-jú,
vi-no-bra-ní vše-cí už chy-sta - jú.

2. Otevřeme zaraženú horu,
hrozénky už posvážíme domú
||: hrozny vypresujem, do beček nalejem,
burčákem voňavým si pripijem. ||

3. Víňko zraje, v bečkách už se čistí,
je tu podzim, opadlo už listí,
||: košťáren skleněný ^{vatahnan} pripijem červený,
na zdraví aj taky víňkem bílým. ||
všim si toho

Příloha P II: Upomínkový arch pro děti ze všech bloků aktivit

JMÉNO:

VINOBRANÍ 	
KROJOVANÉ HODY 	
VÁNOCE 	
OSTATKY 	

Příloha P III: Pracovní list k poslechu koledy Půjdeme spolu do betléma

Příloha P IV: Pracovní list k poslechu koledy Byla cesta ušlapaná

Příloha P V: Pracovní list k poslechu koledy Pojd'te chlapi k nám

Příloha P VI: Pracovní list k poslechu koledy Veselé vánoční hody

Příloha P VII: Výtvarné ztvárnění koledy Půjdem spolu do Betléma první skupinou dětí

Příloha P VIII: Výtvarné ztvárnění koledy Pojd'te chlapci k nám druhou skupinou dětí

Příloha P IX: výtvarné ztvárnění koledy Pojd'te chlapi k nám druhou skupinou dětí

Příloha P X: Vzor informovaného souhlasu rodičů k pořízení fotografií dětí

Vážení rodiče,

Jmenuji se Adéla Dostoupilová a jsem studentkou oboru Učitelství pro mateřské školy Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Ve čtyřech blocích (první se bude konat v pátek 7.10., zbytek se s předstihem dozvíte) budu v MŠ Velké Pavlovice (třída Kot'átka) realizovat hudebně-folklórně laděnou sadu aktivit k mé bakalářské práci s názvem Folklor v hudebních činnostech v mateřské škole.

Obracím se tedy na Vás s žádostí o souhlas v rámci pořízení a použití fotografií z realizace sady aktivit pouze do své bakalářské práce. Pokud byste nesouhlasili s pořízením a použitím fotografií vašeho dítěte v mé bakalářské práci budu Vaše rozhodnutí respektovat.

Mockrát Vám děkuji.

Jméno dítěte:

Zakroužkujte prosím možnost: souhlasím x nesouhlasím

Podpis zákonného zástupce dítěte:

Příloha P XI: Fotodokumentace 1 + 2 (blok Vinobraní)

Fotodokumentace 1: Návčik písňě K vinobraní

Fotodokumentace 2: Hra Na hotaře

Příloha P XII: Fotodokumentace 3 + 4 (blok Vánoce ve Velkých Pavlovicích)

Fotodokumentace 3: Poslech vánočních koled ve skupinách

Fotodokumentace 4: Dramatizace Štěpánské koledy

Příloha P XIII: Fotodokumentace 5 + 6 (blok Krojované hody)

Fotodokumentace 5: Návčik tance vrtěná

Fotodokumentace 6: Návčik tance zavádka

Příloha P XIV: Fotodokumentace 7 + 8 (blok Ostatky)

Fotodokumentace 7: Hudebně pohybová hra Kdo nedělá to, co já

Fotodokumentace 8: Metlový tanec